

HUQUQ

YURIDIK GAZETA

40

(355)

Oktabr

D.		4	11	18	25
S.		5	12	19	26
Ch.		6✓	13	20	27
P.		7	14	21	28
J.	1	8	15	22	29
Sh.	2	9	16	23	30
Y.	3	10	17	24	31

2004

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqarib boshlagan.

WWW.HUQUQ.UZ. E-mail: Info@huquq.uz

Хазонларни майин тўкиб эркалайди бизни куз...

SAYLOVLAR OLDIDAN

Мамлакатимиз мукаммал сайлов қонунига эга. 2003 йил 29 августда янги тахрирда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги қонун ўтган давр ичида парламент фаолиятини халқаро андозалар асосида ривожлантириш имконини яратди. Қонун Олий Мажлисининг қонунчилик палатаси ҳамда сенатини шакллантириш тартибини қамраб олган.

САЙЛОВ ҚОНУНЧИЛИГИ

Қонунчилик палатаси бир мандатли сайлов округлари бўйича кўппартиявийлик асосида беш йил муддатга сайланадиган бир юз йигирмата депутатдан иборат бўлади. Қонунчилик палатаси депутатлари умумий, тенг ва тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли билан сайланади. Сайлов қонунчилигига асосан фуқаролар жинси, irqий ва миллий мансублиги, тили, динга муносабати, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахсий ва ижтимоий давқи, маълумоти, машғулотининг тури ва хусусиятидан қатъи назар тенг сайлов ҳуқуқига эгадирлар. Қонунчилик палатасига сайлов ўтказиш учун бир юз йигирмата ҳудудий сайлов округи тузилади.

Парламент сайловларига тайёргарлик жараёни бу борадаги қонунчиликни янада такомиллаштиришни ҳам қамраб олди. «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгаришлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонунга асосан сайлов қонунчилигига бир қатор қўшимчалар киритилди. «Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси тўғрисида»ги қонун ҳам тўлдирилди. Ўтган ҳафта Тошкентда йигирмадан ортиқ давлат қонуншунослари иштирокида парламентаризм масалаларига бағишланган халқаро анжуман бўлиб

ўтди. Унда икки палатали парламент шароитида ишлаётган давлатлар тажрибаси, бу борадаги муаммолар атрофида муҳокама қилинди.

Ҳозирги кунда республикамиздаги бешта сиёсий партия парламент сайловида қатнашиш учун барча зарур ҳужжатларни, жумладан сайловда иштирок этиш учун қандайдир эллик минг сайловчининг имзоларини тўпламоқда. Бу жараён бевосита партияларнинг ҳолатини қўллаб-қувватловчи фуқаролар билан урғашувларда, шунингдек ўқув муассасаларида амалга оширилаяпти. Унинг қонунларга мос равишда ўтишини Марказий сайлов комиссияси бевосита назорат қилиб боради.

Маълумки, мамлакатимизда хотин-қизларнинг ижтимоий ва сиёсий фаоллигини ошириш борасида ҳукумат дастури асосида кенг қўлланма тадбирлар амалга оширилмоқда. Мамлакатимиз президентининг шу йил 25 майдаги «Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси фаолиятини қўллаб-қувватлаш борасида қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармони ҳам жамиятда аёлларнинг тугган ўрнига алоҳида эътибор қаратилган. Зеро, аёлларимизнинг ижтимоий ва сиёсий ҳаётга чуқурроқ кириши ҳар қандай соҳада ўзига хос ютуқларни таъмин этади. Сайлов қонунчилигига ҳам бу ҳолат эътиборсиз қол-

дирилмаган. «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги қонуннинг тўлдирилган 22-моддасида қуйидаги сўзлар баён этилган: «Хотин-қизлар сони сиёсий партиялардан кўрсатилган депутатликка номзодлар умумий сонининг қамда ўттиз фоизини ташкил этиши лозим». Кўрииб туриб-

дики, қонунчилик номзод аёлларнинг сайловлардаги иштирокини қонун билан мустаҳкамлади. Парламент депутатлари сафидан фаол аёлларимизнинг ўрин эгаллаши қонунчилик палатасининг келгуси фаолиятига ижобий таъсир кўрсатиб, қабул қилинажак қонунларнинг янада инсонпарварлаштирилишига хизмат қилади.

Тоҳир САЙДБОЕВ,
хуқуқшунос-журналист

Моҳият

Қимқи аслидан тонса, ҳеч қачон умиди ўзига йўлош бўлмайд.

Муъин ЖУВАНИЙ

FARMON VA IJRO

МУВОФИҚЛАШТИРУВЧИ КЕНГАШ

Сурхондарё вилоят прокуратурасида вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг мувофиқлаштирувчи кенгаши бўлиб ўтди.

Вилоят прокурорининг биринчи ўринбосари Ф.Бойзаков раислигида ўтказилган йиғилишда экстремистик оқимларга мойил шахслар билан олиб борилаётган профилактик тадбирлар, тезкор қидирув фаолияти ва бу борадаги прокурорлик назоратининг аҳоли муҳокама қилини. Шунингдек, Ўзбекистон президентининг 2000 йил 6 сентябр кунги «Террорчи гуруҳлар тарқибига адашиб кириб қолган Ўзбекистон фуқароларини жиноий жавобгарликдан озод қилиш тўғрисида»ги фармони

ҳамда мазкур фармон асосида Республика Бош прокурори, ИИБ, МХХ, Давлат чегараларини қўриқлаш ва боғжона қўмитаси раҳбарларининг 2000 йил 14 сентябрдаги кўрсатмасининг бажарилиши таҳлил қилинди.

Кенгашда Республика Бош прокуратурасининг жиноятчиликка қарши курашишни ташкиллий-ўқувий таъминлаш бўлими прокурори Х.Абдуллаев, Ўзбекистон мусулмонлари идорасининг Сурхондарё вилояти бўйича вакили, бошқа мутасадди идора ҳамда ташкилот раҳбарлари қатнашдилар.

М.МАТМУРОДОВ,

Сурхондарё вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

JARAYON

Маълумки, ҳар бир давлатда демократик тамойилларни ривожлантиришнинг муҳим белгиларидан бири — давлат ҳокимияти вакиллик органларининг кўппартиявийлик асосида ташкил этилишидир. Ўшбу жиҳатдан келиб чиққан ҳолда барча ривожланган давлатлар каторида бүгун Ўзбекистонда ҳам мазкур органларга демократик тамойиллар асосида сайловлар ўтказишнинг ҳуқуқий заминини яратилди. Хусусан, «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги қонунга мувофиқ Олий Мажлисининг қўйи палатаси ҳисобланмиш Қонунчилик палатаси ҳудудий, бир мандатли сайлов округлари бўйича кўппартиявийлик асосида беш йил муддатга сайланадиган бир юз йигирма депутатдан иборат бўлиши белгиланган. Бу эса Қонунчилик палатаси депутатлигига номзоди қўйилган ҳар бир фуқарога депутатлик макомига эга бўлиш учун аввало сайловчиларнинг ҳурмат-эътиборини, ишончини қозона олиши, мукаммал ишланган ҳаракат дастурга эга бўлиши, давлат ҳокимиятининг олий органида мамлакат ҳаётига молик ҳар бир масаланинг қўрилишида фаол иштирок этишдек улкан масъулият юклайди.

ҚОНУН БЕРГАН ВАКОЛАТ БИЛАН

Шу жиҳатдан қараганда сайловлар давлат органлари ва жамоат бирлашмалари учун муҳим синов саналади. Чунки демократия тамойилларига асосан фақатгина сайловлар орқалигина омманинг хоҳиш-иродаси аниқланади. Эркин сайланган халқ вакиллари эса мамлакатни одиллик билан бошқаришга интилади. Шунинг учун ҳам сайловолди фаолиятини ташкил этишда амалдаги қонун меъёрларига қўра мамлакатимиз фуқароларининг тенг ва адолатли иштирокини таъминлаш, уларнинг ўз истаklarини эркин ифода эта олиш имконининг яратилиши муҳим аҳамиятга эга.

Яқинда Республика Марказий сайлов комиссиясининг Ўзбекистон Олий Мажлисига, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар кенгашларига сайлов кампаниясининг бошланиши тўғрисидаги қарори матбуотда эълон қилинди. Унда, жорий йилнинг 26 декабр кун Олий Мажлисининг қонунчилик палатаси ва маҳаллий кенгашларга сайловлар бўлиб ўтиши белгиланди. Бу эса ҳар бир депутатлик ўрни учун бўладиган сайловда депутатликка номзод этиб кўрсатилганлар ўртасида кучли сиёсий рақобат кураши бошланишини билдиради. Албатта, бу ҳар бир номзодга сайлов кампаниясига пухта тайёргарлик қўриш лозимлигини кўрсатади. Лекин депутатликка номзоди қўйилган шахс сайловолди ташвиқоти билан бошланиш учун бир қатор ҳуқуқий босқичларни босиб ўтиши лозим. Жумладан, «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги қонуннинг 27-моддасида белгиланишича, сайловолди ташвиқоти депутатликка номзодлар Марказий сайлов комиссияси томонидан рўйхатга олинган кундан эътиборан бошланади. Ҳўш, депутатликка номзод кўрсатиш аслида қандай кечадиган? Олий Мажлисининг қонунчилик палатасига сайланиш учун сайлов кунини йигирма беш ёшга тўлган ҳамда қамда беш йил Ўзбекистон ҳудудида муҳим яшашган фуқаролар эга бўлади. Депутатликка номзод кўрсатиш ҳуқуқи эса сиёсий партиялар ва бевосита фуқароларга берилади. Лекин сиёсий партиянинг депутатликка ўз номзодини кўрсатишда қонунда муайян меъёрлар белгиланган бўлиши. Яъни, сиёсий партия сайлов кампанияси бошланганлиги эълон қилинган кундан қамда олти ой олдин Республика Аҳлия вазирлиги томонидан рўйхатга олинган бўлиши, унинг сайловда иштирок этишини қўллаб-қувватловчи қамда эллик минг сайловчининг имзосини тўплаган тақдирдагина депутатликка номзодлар кўрсатиш ҳуқуқини қўлга киритиши мумкин. «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги қонуннинг 22-моддасига қўра, сиёсий партиялар депутатликка бир юз йигирма нафар номзод, яъни ҳар бир сайлов округидан биттадан номзод кўрсатишга ҳақлидир. Бундай номзодни кўрсатиш сайловга олти минг беш кун қолганида бошланади ҳамда сайловга қирқ беш кун қолганида тугайди. Мазкур қонуннинг эътиборли жиҳатидан биришми, сиёсий партиялар ўз аъзоларидан ташқари, партиясизларни ҳам депутатликка номзод этиб кўрсатишга ваколатлидир.

Депутатликка бевосита фуқаролар томонидан номзодлар кўрсатиш эса сайлаш ҳуқуқига эга бўлган ҳар бир фуқаро ёки фуқаролар гуруҳи депутатликка номзод кўрсатиш учун тегишли сайлов округининг қамда ун юз нафар сайловчисидан иборат сайловчилар ташаббускор гуруҳи тузади. Бунинг учун номзод кўрсатаётган ташаббускор гуруҳ тегишли округ сайлов комиссияси томонидан рўйхатга олиниши лозим.

Сайловчилар ташаббускор гуруҳининг ваколатли вакилига рўйхатга олинганлиги тўғрисидаги гувоҳнома берилганидан кейингина у депутатликка номзодни қўллаб-қувватлаш юзасидан сайловчилар имзосини тўплашга ҳақли бўлади. Бунгача тўпланган имзолар ҳақиқий ҳисобланмайди.

(Давоми 4-бетда).

СВОЖЖК ДЕПАРТАМЕНТИ МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ

Урганч шаҳар прокуратураси ҳузуридаги СВОЖЖК бўлими ходимлари «Трапезунд» МЧЖда ўтказган текширувда жамият раҳбари Камолитдин Эшязов улгуржи ва чакана савдо билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи махсус рухсатномаларни қалбакилаштириб, 2003 йил давомида 893.503.900 сўмлик товар айланмасини амалга оширганилиги аниқланган. Бундан ташқари, Урганч шаҳар ДСИ инспекторлари Давронбек Аҳмедов ва Озод Исмоилов ваколатларини суниётсиз қилиб, «Трапезунд» МЧЖда ўтказилган ақуний текширувда К.Эшязов томонидан махсус рухсатномасиз 387.711.500 сўмлик озиқ-овқат улгуржи тартибда сотилганилиги ҳамда 250.597.400 сўмлик озиқ-овқат нақд пулга сотиб юборилганилиги аниқланган бўлса-да, текшириш далолатномасида ушбу ҳолат ва бюджетга тўланиши лозим бўлган 35.984.600 сўмлик мажбурий тўловларни яширишган.

Олтиариқ туман прокуратураси ҳузуридаги СВОЖЖК бўлими ходимлари Фаргона вилоят «Қишлоқхўжаликкимё» бирлашмасининг Олтиариқ туман филиалида ўтказган текширувда филиал томонидан 2003 йилда фаолияти тугатилган «Амир Темур» ширкат хўжалигининг қорва фермасига қарашли 4.763.000 сўмлик мулкни филиал раҳбари Одилжон Эргашев ва бошқалар жиноий тил бириктириб, талон-тарож қилишганилиги аниқланган. Шунингдек, филиал мансabdорлари фермадан қолган бўш ерларни сохта ҳужжатларга асосан «Турсунбойхон» фермер хўжалигига 3.000.000 сўмга сотиб юбориб, ушбу маблағни банкка топширишмаган. Мазкур ҳолат юзасидан туман ДСИ томонидан филиалга 3.000.000 сўмлик жараима солинган.

Жомбой туман прокуратураси ҳузуридаги СВОЖЖК бўлими ходимлари ва туман ДСИ ходимлари ҳамкорликда ўтказган тадбир натижасида фуқаро Аслиддин Эшматов ва унинг ораси Насиба Жўраевалар жиноий тил бириктириб харидор Қажор Нарзиевга Жомбой тумани Шаймат қишлоғида 140.000 сўм пул эвазига қалбаки ароқ асаб бераётганлиги ва муомалага қиритганлиги аниқланган. Воқеа жойи қўздан кечирилганда 1,5 литрлик 18 та полиэтилен идишда 27 литр спирт, 0,5 литрлик 50 шиша ароқ, 200 дон ароқ этикеткаси, 150 та қопқаси, 1 та спирометр, 200 та қалбаки акция маркаси, 1 та ароқ қуйиш мосламаси ва 20 литрлик полиэтилен идиш маъжудлиги аниқланиб, ушбу махсулотлар далилий ашё сифатида олинган.

Юқориқичрик туман прокуратураси ҳузуридаги СВОЖЖК бўлими ходимлари «Ийк ота» ширкат хўжалигида жойлашган «Сонг» кафесида ўтказган тадбирда Мухтор Жамиров 1000 АҚШ долларини Гулбахор Исламовага 1.037.000 сўмга сотаётганлиги аниқланган ва 1095 АҚШ долларини ҳамда 2600 қозоқ тенгеси далилий ашё сифатида олинган.

Чиноз туман прокуратураси ҳузуридаги СВОЖЖК бўлими ходимлари ўтказган тадбирда фуқаро Элёр Эгамбердиев «Охунбобоев» ширкат хўжалиги 8-бригадаси экин майдонидан 64.900 сўмлик 269 кг. пахтани яширинча териб олиб, айланма йўлар орқали Қозғистонга сотиш мақсадига олиб кетаётганлиги аниқланган. 269 кг. пахта далилий ашё сифатида олинган.

Юқоридаги ҳолатлар юзасидан жиноят ишлари қўзғатишган

PROKURATURA NAZORATI

Ўзбекистон Президентининг «Қишлоқ хўжалигидаги ислохотларни амалга оширишга қаратилган қонунлар ижросини таъминлашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармонининг қабул қилиниши прокуратура органлари ходимларига алоҳида масъулият юқлади. Ховос туман прокуратураси томонидан мутасадди идоралар билан ҳамкорликда ушбу йўналиш бўйича аниқланган қонунбузилишларнинг бартараф қилиниши таъминлаб келинмоқда.

Жорий йилнинг шу даврига қадар ўтказилган текширишлар натижасига кўра, ноконуний қабул қилинган 5 та қарорга нисбатан

протест киритилган бўлса, 36 та ҳолатда йўл қўйилган қонунбузилишларни бартараф этиш юзасидан тегишли идора раҳбарлари номига тақдимномалар киритилди. Йўл қўйилган қонунбузилиш учун 41 нафар шахсни интизомий, 142 нафар шахсни маъмурий жавобгарликка тортиш ҳақида қарор қабул қилинган бўлса, 102 нафар шахс қонун бузилишига йўл қўймаслик ҳақида огоҳлантирилди.

Албатта, гуруч курмаксиз бўлмайди деганларидек, ўзларига ишониб топширилган мулкни

талон-тарож қилиш жиноятларини содир этганлик учун айбдор шахсларга нисбатан 7 та жиноят ишлари қўзғатилиб, тергов ҳаракатлари ўтказилиши даврида 25 млн. сўмдан ортиқ етказилган зарарни ундириш чоралари кўрилди.

Бундан ташқари, хўжалик юртуви субъектлар ўртасида тузилган шартнома шартлари ижроси таъминланмаганилиги ва белгиланган режалар бажарилмасдан қолдирилганлиги натижасида етказилган зарарни ундириш борасида 714 млн. 980 минг сўм миқдо-

ридаги даво аризалари тегишли судларга киритилиши таъминланди.

Бироқ қишлоқ хўжалигида агротехник тадбирлар мuddатда ўтказилиши учун масъул бўлган ходимлар томонидан қонунбузилиш ҳолатлари ҳамон содир этилмоқда.

Тумандаги Бобур номли ширкат хўжалиги томонидан белгиланган мuddатларда агротехника тадбирлари ўтказилмаганилиги,

ғўзага ишлов бериш, озиқлантириш каби тадбирлар пайсалга солиниши, зараркунандаларга қарши кураш чоралари кўрилмаганилиги, махсус қиммий воситалар билан майдонлар атрофлари зарарсизлантирилмаганилиги оқибатида 52 гектар майдонда униб чиққан ниҳолларни ҳашоратлар нобуд қилган.

Текшириш натижасида ўзига юклатилган вазифани лозим даражада бажармаган масъул шахсларга нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, етказилган зарар ундирилди.

С.НАЗАРОВ,
Ховос туман прокурори

MUNOSABAT

ТЕРРОРИЗМ— ИНСОНИАТ ДУШМАНИ

Сўнгги пайтда дунёнинг турли ҳудудларида содир этилаётган террористик ҳаракатларга чуккур таассуф ва нафрат билан муносабат билдирмасликнинг иложи йўқ.

Айниқса, ёш ва беғунох болаларнинг гаровга олинishi, уларнинг шафқатсизларча ўлка тўтилиши, юзлаб нарсидаларнинг қалок бўлишини ҳеч нарса билан оқлаб бўлмайди. Бундай террористик ҳаракатларнинг мамлакатимиз пойтахти Тошкентда ҳам содир этилганлиги афсусланарли ҳол. Халқимизнинг катъий қуч ва ирода-си, фуқаролик жамияти барпо этиш йўлидаги муваффақиятларидан бе-хабар шахслар томонидан содир этилган бу ҳаракатлар замирида қандай мақсад ётгани кўпчиликка маълум. Уларнинг бу мақсадлари натижасиз туғатишига имоним қил-ла бу йўлда барчамизнинг огоҳли-гимиз, ҳушёрлигимиз метин девор бўлишига ишонаман.

Зарифа ҲАКИМОВА,
Зомин тумани прокурорининг ёрдамчиси

QILMISH-QIDIRMISH

СОХТАКОРНИНГ НАЙРАНГИ

Тоҳир Ҳақимов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) қўшни Тоҳикстонда туғилиб ўсган. Тақдир тақозоси билан бобо юртига қўйиб келиб, Деҳқонобод туманида ота-онаси, қариндошлар қўрғовида яшай бошлади.

Тоҳир тўғри йўл қолиб, кингирлик билан иш битиришни афзал билди. У Ўзбекистон фуқаросига айланишнинг чорасини қидириб, жонига аро қирадиган «ҳотамтой»ни Нишон туманидан топи-да, се-винчи ичига сиғмай дўпписини ос-монга олди. Янги таниши Эркин Қиличевнинг ҳузурида бош эгиб, мuddаосини билдирди:

—Акаҳон, келганимга шунча йил бўлди-ю ҳали тегишли ҳужжатим йўқ. Бир одамгарчилик қилмасан-гиз аҳолиим танг, бор умидим сиз-дан. Бирон чорасини топсангиз.

Эркин Қиличев ҳам аниойлар-дан эмасди, масаланинг моҳияти-ни дарров илғаб олди. Давлатнинг нуфузли идорасида масъул лаво-зимда ишлаётганини унутди.

—Ука, сўраётган қўмагингиз анча қалтисроқ. Билиб-қўриб, ўзимни-ўзим абгор қилиб қўйишим ҳеч гап эмас. Аслида иложи йўқ ишнинг ўзи йўқ, қаловини топсанг қор ҳам ёна-ди, деб бежизга айтилмаган, — дея гапни пайсалга солиб, «наҳарин» оширди.

Ҳоҳати осонгина ҳал бўлаётган-дирдан қувонган Тоҳир яна ялиниш-

га тушди:

—Эркин ака, буёғидан асло ҳа-вотир олмагн, кўнглингиз тўқ бўлсин. Ахир йигитман-ку, қуруқ қўймай-ман.

«...Авалло нафс курсин экан. Ўз нафсига ҳокимлик қилолмаган Эркиндек қимсалар масъулиятни чет-лаб ўтиб виждонини ҳам ютиб қўйи-ши тайин экан.

Нафс қулига айлانган Э.Қиличев қонунбузарликка қўл урди. «Т.Ҳақимов Нишон туманида туғилди», деган қалбаки гувоҳнома ёзди. Хатто ҳужжатдаги масъул шахс имзоси ўрнига ўзи жимжимдор имзо че-кди. Натижада Т.Ҳақимов нуфузли таъшилот вакиллари қалғитиб Ўзбекистон паспортини олишга муваффақ бўлди.

Ҳамтовқулар Т.Ҳақимов ва Э.Қиличев ушбу кингир ҳаракатлари билан мамлакатда жорий этилган қонунчиликни менсимай, жиноят содир этишди. Жиноят эса жазо-сиз қолмади.

Хайрулла БОБОКУЛОВ,
Қарши махсус
прокуратурасининг терговчиси

TADBIR

МАСЪУЛ КОТИБЛАР МАЛАКА ОШИРИШДИ

Тадбирдан аввал тингловчилар туманда янги очилган «Сағбон-тектиль», Қураш федерацияси-нинг зали, маҳалла гузары ва оила-вий шифохона каби мажмуалар фаолияти билан танишишди. Ту-

ман ҳокими Бахтиёр Ҳақимов ту-ман мейёсида вояга етмаганлари спортга жалб қилиш борасида олиб борилаётган ишлар, маъзур соҳада маъжуд бўлган қамчилик-ларни бартараф этиш, болалар-

PROKUROR ARALASHUVIDAN SO'NG

Туманимизда 2004 йил ҳосили учун жами 4700 гектар майдонга ғалла экилиб, давлат ғалла режаси ошиги билан адо этилди. Аммо бир хил муҳит, бир хил имкониятларда меҳнат қилаётган 3 та ширкат ва 38 та фермер хўжалиги мутасаддиларининг боқибегамлиги оқибатида шартномада белгиланган миқдорга нисбатан топширилиши мумкин бўлган 175,3 тонна ҳосил ўрни қолпнамас-дан қолди. Хўш, қайд этилган ширкат ва фермер хўжаликлари қайси ҳолатларда хатоликка йўл қўйишди?

«ҲОТАМТОЙ» ЕР ТУЗУВЧИ

Туман прокуратураси текширишлар жарёнида айна саволга жавоб топишга интилди. Чунки ернинг умрини ўтказиб, унумдорлигини қамайтириб юборишга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ.

Текширишлар жараёнида фермер хўжаликлари томонидан шарт-номанинг бажарилмай қолган 37,6 тонна ғалла қиймати — 3.106,1 минг сўм «Оқтошдон» ҳиссдорлик жамияти ҳисобига ўтказилди. Шунингдек, 30 тонна ғалланинг фермер хўжаликлари томонидан натори ҳолатида шу ҳиссдорлик жамиятига топширилиши таъминлан-ди.

Яқинда туманда «Ер кодекс» талабларига риоя қилиниши юзаси-дан ўтказилган текширишлар жараёнида талай қамчиликлар қўзга ташланиб қолди. Буни биргина Ойбек номли ширкат хўжалиги мисо-лида қайд этиб ўтаск. Хўжалик ер тузувчини Ю.Дўстмуродова туман ҳокимининг 30 та фуқарога жами 5,22 га ерни уй-жой учун ажратиш тўғрисидаги қарори қабул қилинган бўлса-да, унда қўрсатилган қишлоқ қилиб, бошқа фуқароларга ер ўлчаб бериб юборган. Бундан ташқари, «ҳотамтой» ер тузувчи ширкат хўжалигининг пахта экиш режалаштирилган 86-контурдан ноконуний равишда 47 та оиланинг ҳар бирига 0,15 гектардан жами 60 та оилага 8 гектар майдонни ноконуний ҳада қилиб юборган.

Мазкур ҳолат юзасидан ширкат хўжалиги мансabdор шахсларига нисбатан ЖКнинг тегишли моддаси билан жиноят иши қўзғатилади.

Хулоса ўрнида шунга айтмоқчимизки, ерни алдаган деҳқон ҳеч қачон элни тўйдиrolмайди. Жонининг ҳузурини, ўз манфаатини ҳар нарсадан устун қўйган киши эл назаридан қолиши тайин.

Улугбек МУҲАММАДИЕВ,
Нарпай туман прокурорининг катта ёрдамчиси

сўзлаб берди.

Нотик Республика «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати мар-кази томонидан ўтказилган «Сен қонунни биласанми?» қўрик танло-вида туман биринчи ўринни олгани ҳақида тўхталиб ўтаркан, туманда вояга етмаганлар ишлари бўйича тарғибот ва таъшикот ишлари бо-расида «Қонун ва бурч», «Гўёҳван-длик аср вабоси» каби мавзуларда семинар-йигилишлар ўтказилаёт-ганини ҳам алоҳида таъкидлади. Шунингдек, тумандаги вояга ет-маганлар ўртасида содир этилаётган жиноятлар ва уларнинг келиб чиқи-шига омил бўлаётган ҳолатлар-нинг олдини олиш ҳақида ҳам сўз юритилди.

Мазкур тадбирда Республика Бош прокуратурасининг Қонунчи-лики мустаҳкамлаш муаммолари ва прокурор-тергов ходимлари ма-лакасини ошириш марказининг масъул ходимлари ҳам иштирок этишди.

Ўз мухбиримиз

JURNALIST SURISHIRUVI

Туман халқ таълими бўлими мудири Энгил Ҳасановнинг хонасида кичик жуссали, одмигина кийинган, юзларида изтироб акс этиб турган хат муаллифи билан учрашганимизда директор тўғрисидаги тасаввурим янада «жуқлашди». Бироқ журналистик суриштирувдан олдинги бу хабарлар бор-йўғи эхтирослар махсули эди. Эхтирос эса ҳақиқатнинг акс этишига ҳалақит беради.

Кутилмаганда туман халқ таълими бўлими мудири Э.Ҳасановнинг: «Шикоятни синчиқлаб, холисона текширинг. Ҳақиқатни юзага чиқарсангиз бизга ҳам ёрдам берган бўлардингиз», — деган гапи шууримдаги хаёлларни тарқатиб юборади. «Холисона текширинг» деган сўзлар такрор-такрор айтилган, дилим оғрингандай бўлди.

«Холисона текширмай, майна-возчилик қиламан деб келганим йўқ-ку?!» деган кесатик тилга кўчолмай, дилда қолиб кетди.

— Текширувга ўзингиз гувоҳ бўлганингиз маъкул, — деди менга ҳамроҳ бўлиб борган «Маърифат» газетаси мухбири Феруза Тангрибергенова. Э.Ҳасанов эса туманга нуфузли меҳмонлар келалётганини айтиб, икки-уч кишини хонага чақириб, журналистик текширувга гувоҳлик қилишни тайинлади. Шу аснода хонага «оддий ўқитувчиликка ҳам мос бўлмаган одам» дея тавсифланган 67-таъан мактаби директори Лола Қодирова кириб келди. Оёғида 2000 сўмлик ёзи чучак — босаножкаю, эгнида оддий мовий сатин кўйлак... Мен кўрган-билган ёшулли аёлларнинг аксарияти жиллакурса тилла узук ва исирга тақиб юрганликлари учун ҳам, даставвал Л.Қодированинг «такаббурлиги» нимада акс этиб туришини кидирдим.

Қорақалпоғистонликлар одатида кўра биз меҳмонларни угуллаб, қўшқўллаб саломлашганида унинг бармоқлари ёрилиб, қадок бўлганини сездим. Одатда деҳқонларнинг қўли шунақа бўлади деб ўйладим. Қаршимда ёшулли аёл эмас, балки эрта-кеч дала юмшидан бўшай олмайдиган деҳқон аёл тургандек эди. Қўёшда тобланган ёнқоқлар, қадок қўллар шундай тасаввурга хаёлни тортади.

«Астафурulloх, яна эхтиросимми?! Шеърингга асраб қўй буни. Журналистик суриштирув теран нигоҳ, холис ёндошуви талаб қилади» деган оғохлантириш миямда ярқ этди. ХТБ услубчили Турдигул Жумамуродова, ҳисобчи Тўра Еримбетов, «Маърифат» мухбири Феруза Тангрибергеновалар гувоҳлигида шикоят муаллифи Г.Ўрозметова ҳамда 67-таъан мактаби директори Л.Қодирова билан суҳбатлаша бошладим.

— Нима учун Л.Қодировани оддий ўқитувчиликка ҳам мос бўлмаган одам деб ўйлайсиз? — деб савол бердим Гулсара опага. У эса: «Бу аёл ўқитувчиларни ҳақорат қилади. Итдан тарқаганлар деб сўқади. 2000 йилнинг март ойида ота-оналар мактабга директор болаларни ургани учун жанжал кўтариб келган», — дея жавоб берди. Унинг бу сўзларига Л.Қодировадан изоҳ сўрадик. «Уша йилнинг март ойида мен Тошкентда малака ошириш семинарида эдим. Ота-оналардан кимки нафари бошқа муаллимнинг «танобини тортиб қўйиш» учун келган экан. Улар раҳбар сифатида мен билан учрашмоқчи бўлиб, сўроқлашган», — дейди мактаб директори.

Шикоятга қайд этилган муаллимларнинг ойлик маошидан ушлаб қолиниши билан боғлиқ фактлар юзасидан журналистик суриштирув жараёнида мактаб жамоасининг талайгина вакиллари билан суҳбатлашдик. Улар ҳам

касбларимизнинг тўй-маъракаси чиқиби қолса, ўзаро оғизбирчилик, рози-ризолик билан пул йиғилди. Баъзан маъракалар ойлик маош бериладиган кунга тўғри келса, 200-300 сўм ушлаб қолинади дея тушунтирдилар.

Мактабнинг ҳўжалик ишлари бўйича мудири Муҳаммад Қурбоннов: «Ойлик маошини мен ўзим тарқатаман, директор эмас. Бир-икки сафар Гулсара опанинг маошидан ҳам ҳамма қатори бир ҳамкасбимизнинг тўйи муносабати билан пул ушлаб қолганман. У эса юқори ташкилотларга ёзавергач, ҳозир бир сўм ҳам ушламаймиз. Маърака-маросимларга пул бериш ҳар кимнинг ўзининг ихтиёри, мажбурий эмас», — дея гуруннга қўшилди.

— Лола мактаб учун берилаётган ҳўжалик маблағини ҳам ўз фойдасига ўзлаштираётти, — дейди Гулсара опа. Ҳўжжатлар эса бу йил ҳисобига бор-йўғи 26.000 сўмлик ҳўжалик ёрдами берилганини тасдиқлайди.

— Бу пул таъмир учун урвоқ ҳам бўлмайди. Шунинг учун мен саҳармардонда туриб, шахсий томоркамда пиёз, бодринг, помидорларни парвариш қиламан. Буларни бозорда сотиб, пулига ўзим бўёқ сотиб оламан», — дейди Л.Қодирова ўпкаси тўлиб.

Хуллас, инглиз тили ўқитувчиси Г.Ўрозметова директорга лой чаплайди, директор ўзини химоя қилиб, унинг «айблов»ларини рад қилаверади. «Л.Қодирова мактабни иситиш учун берилган кўмирни сотиб юборди» деган факт Г.Ўрозметованинг аризаси бўйича туман прокуратураси томонидан ўтказилган текширувда исботланмаган бўлса-да, Гулсара опа тахририятга йўллаган шикоятда шу даъвои тагин қайд этади. Аслида эса кўмир мактаб ҳўвлинсининг бир чеккасида сомон шувок остида кишки мавсум учун «кўз қорачиқдай» асраб қўйилганининг гувоҳи бўлдик.

«Ҳўш, директор кимга, қачон, неча килограмм кўмир сотган?» — деган саволимизга Г.Ўрозметова жўяли жавоб беролмай чайналди. Л.Қодирова йиғламсираб устални шаппатлади: «Утган ўқув йилида кишини кўнгилдагидай ўтказиш учун қариндошларим билан бориб тўқайдан ўтин олиб келсам, Гулсара опа қор-ёмғирли кунларда ишга озги очилган туфлида келганида, ўзининг ойлик маошидан оёғига этик олиб берсам, нега менга бунчалик тўхмат қилади?! Ахир ҳаммамиз мусулмонмиз-

ку?!». Аслида биз директордан Гулсара опа билан нега бунчалик келишолмай қолганининг боисини сўрамоқчи бўлиб тургандик, кутилмаганда нуфузли меҳмонларнинг кечикканини айтиб, хонасига қайтиб келган Э.Ҳасанов изоҳ беришга ўтди: «Буикковининг ўртасидаги келишмовчилик дарс соатларининг тақсимланишидан келиб чиққан. 67-мактабда ўқитувчи етишмаслиги боис инглиз тили ҳар синфда гуруҳларга бўлинмай ўқитиб келинган. Лола директор бўлгач, янги инглиз тили муаллимларини жалб қилиб, болаларнинг чет тилини ўзлаштиришга шароит ҳозирлаган. Чет тилини гуруҳларга бўлмасдан ўқитиш таълим стандартларига эди. Шу пайтгача Гулсара бу низомини бўзиб ишлаган. Унга дарс ставкаси керак бўлса, бошқа мактабларда ҳам қўшимча равишда ишлаши мумкинлигини тушунтирганман. У эса рози эмас...».

Бизни шикоят хати бўйича қизқитирган сўнги факт — директорнинг дипломи қалбаки» деган жумлани нима асосда ёзганини муаллифдан сўрадик. У эса йўлаб ўтирмасдан: «Уни ўқитувчиликка нолойқ деб билганим учун дипломини сохта деб тахмин қиламан», — дейди. Л.Қодирова тутатқиб қичқиради: «Олти йил пойтахтда Низомий номидида Тошкент давлат педагогика институтининг тупроғини ётиб яладим. Сиз мени ҳақоратлашни ҳаддан ошириб юбордингиз. Сизни судга бераман!».

Вазиятни юмшатиш мақсадида Гулсара опадан сўрадик: «Мухитни соғломлаштириш, келишиб, ярашиб ишлашининг илоҳи борми? Ҳар ҳолда икковингиз ҳам аёلسиз?».

Г.Ўрозметова: «Энди йўқ! Директорни ишдан бўшатмасунча ёзаверман. Ахир мен ўша 8 соат дарсимга тегманлар дегандим...» — дейди.

— Директорни ишдан бўшатиш бosh мақсадингизми?

Г.Ўрозметова: — Ҳа!

Сўнги жавоб шикоят хатидаги идаонинг моҳиятини ойдинлаштиргандай бўлди. Гулсара опанинг шикоятини бизгача туман халқ

YEMOQNING QUSMOG' I BOR

«Орзуга айб йўқ» деган гап бор халқимизда. Дарҳақиқат, инсон зоти бори, орзулар оғушида яшайди. Ўқиб, бирон касб эгаси бўлишни, яхши яшаб, бой-бадавлат бўлишни хоҳлайди. Мол-мулки, ҳашаматли иморату машиналари билан бошқалардан ажралиб тургиси келади. Холисона айтганда, бунинг ҳеч бир ёмон томони йўқ. Аммо қани энди, шу орзулар-халол меҳнат эвазига амалга ошса!

ОРЗУЛАРИ САРОВГА АЙЛАНДИ

....Раҳимбой катта оиланинг бошлиғи, ўғил-қизларининг бўйи етиб қолган. Ўғил уйлантириш, қизларини турмушга чиқариш ота учун ҳам қарз, ҳам фарз. Қажрамонимиз ҳам ўғлига келин тузириш ниятида юрди. Тўй-ку ўзи йўлга, харажати ҳаш дош бериш керак...

Орзу-хавас унга тинчлик бермади. Хаёлига келган фикр Раҳимбойни анча дадиллантиргандай бўлди. У жиноятга қўл урди.

«Ҳалаба» ширкат ҳўжалигида бўлим бошлиғи вазифасида ишловчи Раҳимбой Маматов (исмлар ўзгартирилган) ўзи раҳбарлик қилаётган ҳудуддаги экин майдонидан икки гектарини Хонқа туманидаги Охунбобоев номи ширкат ҳўжалигида яшовчи Умрбек Жуманбойёвга ҳар гектарини 450000 сўмдан сотишга келишди. Бирок, у ниятига етолмади. Тегишли идора

ходимлари Раҳимбойни пулни санаб олаётган пайтда ушладилар. Суд жараёнида тергов материаллари чуқур ўрганилди. Судланувчининг қилмишидан пушаймон эканлиги эътиборга олинб, унга нисбатан озодликдан мақрум этиш билан боғлиқ бўлмаган жазо тайинлаш лозим топилди. Яъни, унга ойлик иш ҳақининг 30 фоизини давлат фойдасига ушлаб қолиш шарти билан 2 йил муддатга ахлоқ тузатиш жазоси тайинланди.

Энди шайтон феълига кириб, «тузоқ»ка тушган яна бир шахснинг кирдикорлари билан танишинг. Буни ер эмас, ҳаридорғир матоҳ, яъни полиэтилен плёнка сотган. Эвазига...

Эгамназар Холиқов Урганч туманидаги «Гулистон» ширкат ҳўжалигининг трактор саройида оморчи бўлиб ишлаб юрарди. Нима

таълими бўлими, туман прокуратураси, Қорақалпоғистон Халқ таълими вазирлиги ходимлари текширган экан. Уларнинг текширув хулосаларига биз ҳам қўшилмай иложимиз йўқ. Бу идоралар вакиллари шикоятдаги важдарни асоссиз деб топганлар. Зеро, ҳақиқат тарозисига Л.Қодированинг меҳнатлари оғир тоқ босиб келган.

Дарвоқе, 67-таъан мактаби қайсидир тадбиркорга тегишли бинода ижарада фаолият кўрсатаётган экан. Бу мен ҳаётда илк бор учратган ижарадаги мактаб эди. Ўттиз беш ёшли директорнинг орзуси эса — янги замонавий бино қурилиб, ўқувчиларни шароити яхши бинода ўқитиш. Бунинг учун у ҳаракат ҳам қилаётган экан. «Шогирдларим ҳар йили рес-

публика олимпиадаларида ғолибликни кўнга қиритиб келаяпти. Ўзим Япония таълим вазирлигининг грантини олишга ҳаракат қиламан».

Л.Қодированинг бу сўзларида миннат эмас, балки «Сизга ўхшаган текширувчилар кетма-кет келаверса, иштиёқ билан ишлаб бўлармиди?!» деган таънани сездик. Нима ҳам дердик, ҳар бир фуқаро мурожаат қилиш, шикоят ёзиш ҳуқуқига эга. Текширув ва суриштирув ўтказишни ҳам қонун кафолатлайди. Бироқ ариза ва шикоятлардаги важдар тасдиқланмаса, унда ҳақиқат учкунни ялт этмаса, одамларнинг оғзига диктофон тутиб ўтган кунларингга ачинасан киши...

Беруний тумани ўлкамизнинг шимолӣ минтақаларидан бири ҳисобланади. Бу ерда улуг пир Султон Увайс Қоранин зиёратгоҳи бор. Қайтар чоғимиз бу муқаддас даргоҳ остонасини тафовз этдик. Бу гўшада ҳаққа юкиниб, одамларга оғизбирчилик тилаганимиз ҳам рости...

Эрпўлат БАХТ, «Нигуқ» мухбири

бўлдию ноғохон унинг феъли бузилди. «Қўлимда шунча бойлик бўлсаю, қўппа-қуруқ юраверсам. Бунинг учун бирон менга раҳмат айтармиди. Бол тутганда, бармоқини улаб қолишим керак», деган фикр унинг хаёлидан кечган бўлса ажаб эмас. Хуллас, бирон нарсани ўмариб, пинҳона пуллаш, шу билан чўнтакни қапзайтириш истаги ту-

гилди... Эгамназар шу йилнинг январь-да ниятини амалга оширишга киришди. У ўз жавобгарлигидаги ширкат ҳўжалигининг мулки бўлиш, бир қилоси 1024 сўм турадиган, чигит экиш учун мўлжалланган полизтилен плёнкасидан 79 ўрамини 1135544 сўмга номаълум шахсларга сотиб юборган.

Сир очилди, жиноят фош бўлди. Суд жараёнида судланувчи ўз қилмишига иқдор бўлиб, пушаймон эканлигини билдирди. Суд Эгамназар Холиқовга жазо тайинлашда ана шуларни инбатга олди. У ўзи келтирган зарарини қоплашдан ташқари 217000 сўм жарима ҳам тулди.

Саломат МАМАТОВА, Жиноят ишлари бўйича Урганч туман судининг раиси

AYOL VA JAMIYAT

МУСИБАТ

Қаҳратон кишининг изғиринли кунларидан бирида Саёт кишлоғилик Худойберди ака айна кирчиллама кирк ёшида бандаликни бажо келтирди. Ўттиз етти ёшида эридан бева қолган Бибиниёз опа учун ташвишли кунлар бошланди. Вояга етмаган олти фарзандини едириб-ичирсинми, кийинтирсинми, далага чиқиб ишласинми? Бунинг устига болаларининг отасиз ўқис кўнглига йўл топсинми? Аёл жуда қийналиб кетди. Рўзгор ташвишлари кутилмаган мусибатдан гангиб қолган Бибиниёз баттар эзиб ташлади. Эри тириклигида рўзгорга ишлатиладиган кундалик озиқ-овқатлар ҳақида ўйлаб ҳам кўрмас экан. Энди эса...

Борлиққа баҳор ўз сепини ёйди. Бибиниёз ҳам сағирларини ўз қанотига олганча, бир парча томорка ерга эркадек бел боғлаб, кетмон урди, экин эқди, сув қуйди. Қолхоз даласига чиқиб эл қатори ишлади. Фарзандлари баҳоли қудрат кўмаклашишар, ҳали бир ёшга тўлмаган кенжатоий Зулайхони эса дала четигаги дарахт остига ўрнатилган бела-чакка ташлаб қўйишарди. Бибиниёз болаларини тишида тишлаб ҳам далага, ҳам томоркасида меҳнат қилса-да, оиланинг яшаш шароити кундан кун оғирлашиб борарди. Қолхоздан оладиган маоши кун кечирисига етмасди. Ўйлаб-ўйлаб бир қарорга келган Бибиниёз Қорақўл шахрига қўчиб кетди. Кичкинагина бошлана топиб, гўдақларини бағрига олганча яшай бошлади. Дастлаб «Ветлечебница»да фаррош, чойхонада ва ошхонада хизматчи бўлиб ишлади. Иш вақти кетма-кет бўлганлиги тўғрисида Бибиниёз ишларини сутка давомида бажарар, учта ишхонадан оладиган маошидан кўнгли тўқ эди. Бунинг устига ўзи билан ишлайдиган олийжаноб инсонлар унга оё бўлса-да ёрдам кўрсатишарди. Хуллас, ҳаёт синовларига мардонановор тура олган кўнгли кемтик, бағридари Бибиниёз опа эридан ёдгор бўлиб қолган олти фарзандни соғ-саломат, кўнглини ўқсимай улғайтирди. Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган қаҳрамонимиз Зулайхо Худойбердиева Бибиниёз оиланинг кенжаси.

БОЛАЛИК

БАХТИЁРЛИК ЭДИМИ...?

Зулайхо оиланинг энг кичиги, эркаси эди. Унинг ҳамма истagini опа-акалари зумда бажаришарди. Сал тоби қочса кўнглини олиш учун опаси Ўғилсултон Зулайхога чиройли кўнжорлар ясар бераб, акалари уни бир қилдириш учун хўроз бўлиб қичқаришарди. Катта акаси эса кўпичча Зулайхони елкасига миндиришарди у ёқ-бу ёққа югурадди...

— Болалик йилларингиздан нималар эсда қолган? — дейман Зулайхо опага.

— Янами! Эҳ, у кунлар... Ҳеч ёдимдан қутарилаётмайди. Танафусда қорнимиз оқ қолса, онам ишлайдиган ошхонага борардик.

Онам бечора ичкардан бизни имлаб ошхона орқасидики дераза олдиға келишимизни айтарди. Акам иккала-миз ошхонани айланиб ўтиб, дераза тоқчасига онам қўйиб кетган бир бўлак гўштёки икки дона перашкани олганча дарсга кетар эдик. Кейинчалик ўйлаб кўрсам, онам бечора одамлардан мулзам бўлиб, бизга яширинча егулик берган экан. Эҳ, онагим-а...

Зулайхо опа оғир тин олиб, кўз ёшини артди.

— Ҳаётимиз қанчалик оғир кечмасин, онам бизнинг фақат аёло ўқишга ундарди. Оллоҳга шукур, ҳаммамиз ўз орзу-ишимизга етишдик. Опам Ўғилсултон гинеколог врач, акаларим Раҳим берди врач, Ҳақберди эса ўқитувчи...

СЕНИ ХАЛҚ СЕВСИН!

Ёш ҳуқуқшунос Зулайхо Худойбердиева Бухоро вилоят адвокату-расида иш бошлади. Ўшанда вилоят адвокатлар ҳайъатининг раиси Абдулхай Исоев эди. Зулайхога тажрибали ҳуқуқшунос Фарид Носиров устозлик қилди. 1977-1979 йилларда Зулайхо Худойбердиева адвокат сифатида фаолият кўрсатди. Иш бошлаганига икки йил тўлганида вилоят адвокатлар ҳайъати раисининг муовини бўлди.

Зулайхонинг тиришқоқлиги, талабчанлиги тажрибали ҳамкасблар-ни қувонтирарди. 1981 йилдан бошлаб вилоят судига ишга ўтди. Судьялик ҳам машаққатли, ҳам қизиқар-ли туоларди унга. Ёш ҳуқуқшунос ҳар бир ишни кўрар экан, воқеа иштирокчиларининг хатти-ҳаракати-ни, характери-ни эринмай, илпидан игнасиғача ўрганарди. Жиноятчи-нинг ҳам, жабрланувчининг ҳам

бўлмаган ўсмир ёки ёш йигит-қиз-лар бекорчиликдан бирор ишқал чиқариши тайин. Шунинг учун ҳам уларни ўрта мактабни битириши билан замонавий тилда қўрилаган-ган коллеж ёки иқтидорига қараб олий ўқув юртларига киришга ундаш керак. Негаки, ҳунар билан билим ортидан борган инсон боласи ҳеч қачон ёмон йўлга қирмайди. Шу ўринда яна бир фикримни айтмай, Олий ўқув юртларини тугатиб кел-лаётган йигит-қизлар учун ҳамма жойда иш топилади. Яхши ният билан коллежда билим олган фар-зандларимизнинг кўпчилиги бугун-ги кунда мутахассислиги бўйича ишга жойлаша олмай сарсон-саргардон. Бунга сабаб кўпчилик корхона, таш-килот, муассаса, ширкат ҳўжалик-лари мансabdор шахсларининг ло-қайдлигидир. Чунки, улар бўш иш ўринлари бўлса-да, ёшларни ишга олдир, кези келганда ўз ҳаётий ва касбий тажрибаларини ўргатишдек масъулиятдан юз бурмоқда. Ёшлар ҳаётига оид бир воқеа ёдимга туш-ди.

«МЕН ЎША ЎҒРИМАН»

80-йиллар эди ўшанда. Бухоро шаҳар Файзулла Ҳўжаев туманида бир ўсмир 3-4 марта ўғрилиқ қилиб, қўлга тушган. Сабабини суриштир-сам, онаси касалик тўғрисида ўлган, отаси эса бошқа аёлга ўйланиб кетиб, фарзандларини қаровсиз қол-дирган экан. Бола оч-яланғоч, қўча-қўйда тентираб, топса бир бурда нон еб, топмаган қуллари тақдирга

даста гул билан кириб келди. Қўли-ни кўксига қўйганича, бироз қиза-риниб мен билан саломлашган: «Ту-ғиларан кўннингиз билан опахон!» дея гулларни узатди. Мен уни тани-мадим. «Ким бу йигит, қаерда кўргандим?» деган савол қарх урар-ди миямда. Салом-алиқдан сўнг:

— Мени танимадингиз-а, опа-хон! — деди йигит синчков назар ташлаб.

— Йўқ. Лекин, кўзларингиз та-нишга ўхшайди, — дедим унинг кимлигини билишга қизиқиб.

— Мен, ҳалиги... Уша ўғри бола-ман...

Йигитчанинг томоғига бир нар-са тикилгандай кўзларига ёш ай-ланди. Ўрнидан туриб, қўлини кўксига қўйганча миннатдорчилик билди-рарди...

Айтишича, муносиб хулқ-атво-ри, оилавий шароити ҳисобга оли-ниб, ҳарбий комиссариат уни ишга жойлаштирибди. Ўз ҳаёт йўлини топиб олган йигит уйланибди. Хо-тини, фарзандлари билан аҳиллашар экан. Ўша кунги қувончга тўлган юрагим ичига сиғмай кетди. Олам гўзалликдан, бахтдан иборат эди, назаримда.

СУДЪА КЎКСИДАГИ

«ШУҲРАТ»

2001 йилда судларнинг ихтисос-лашуви муносабати билан фуқаро-лик судлари алоҳида ташкил топди. Ўшандан буён Зулайхо Худойбер-диева шу жамоада меҳнат қилади.

АДОЛАТ УЧУН КЎКСИ

ОТАННИНГ
РУҲИ
ҚЎЛАСИН!

Мен 1971 йил-да Қорақўл шаҳ-ридаги Пушкин номи мактабни

ички-ташки дунёсига кириб борар, улгарга қалб қўзи ва қонуннинг ўткир нигоҳи билан боқарди.

Зулайхонинг ҳуқуқшунослиги кас-бига муҳаббат ва ундаги иқтидорни ўша пайтлар вилоят судининг раиси бўлиб ишлаган Ўбайдулла Мингбо-ев илғай олганди. «Қизим, ўз устинг-дан ишлашни давом эттиравер. Сен-дан яхши, эл севгудек одил судья чиқадди. Касбийим машаққатли, аммо шарафли, энг муҳими одилона ҳукм-ларинг тўғрисида сени халқ севсин».

Зулайхо Худойбердиева устоз-лари — тажрибали ҳуқуқшунос Ўбай-дулла Мингбоев, Фарид Носиров, ўша пайтлар Бухоро шаҳар прокуро-ри бўлиб ишлаган Салим Ҳамроев-ларнинг бебаҳо ўғитларига ҳаммаша амал қилиб келмоқда.

— Зулайхо опа, бугунги кунда ёшлар ўртасида жиноятчиликнинг олдини олиш долзарб мавзу. Судья-лик фаолиятингизда учраган бир-ро бир воқеани сўзлаб бера ола-сизми?

— Гапингизда жон бор. Ўсмир ва ёшлар ўртасида жиноятчиликнинг ўсишига сабаб, ишқисил деб би-ламан. «Бекордан ҳудуд бекор», дейи-шади. Бирор бир иш билан машғул

лаънат ўқиб охири шу йўлга кирган. Айна пайтда йигит-чанинг қўлида ҳар-бий комиссариат-дан қоғоз бор эди. Ўқўларни титраганча қақирқоғозини тўтқазар экан, йиғлаб юборди: «Опахон, сиз ҳам онаси!» Менинг ҳам онам бўлганида, ҳаётим шу-ндай кечмасди. Тақдир бунча бешаф-қат эканки...

Йигитча юрагиди гапларни ай-толмай хўн-хўн йиғларди.

«Опахон, мени қамқоққа юбор-манг, чин йигитлик сўзим, онаминг оқ сути ҳаққи. Агар шу қақирқ-билан мени армияга олишса, албатта, яхши одам бўламан. Ҳеч қачон ёмон йўлга қирмайман...»

Вазият йигитчани қамашни тақо-зо қиларди. Бирок, унга жуда раҳ-мим келди. Катта ҳаёт бўсағасида турган ёш йигитнинг умри ҳазон бўлишини истамадим. Эҳтимол ўша пайт онасининг руҳи асрагандир уни. Ҳар қалай, йигитча аскарликка кет-ди.

Орадан анча йиллар ўтди. Бир-куни эрталаб хизмат хонамга бар-васта, чиройли йигит қўлида бир

ҚАЛҚОН

У ҳамкасблари тажрибали ҳуқуқшу-нос Чўлпон Умирбекова, собиқ кур-сдоши Мубина Ғаниева, Мағдула Бозорова, Мунжот Маматова, шо-гирдлари Манзура Қурбонова, Кла-ра Ражабовалар билан ҳаммаша маслаҳатдор. Зулайхо опа эл эъти-бориди одил ҳакам бўлиб билан бирга, оиланинг дўшар бекаси. У турмуш ўртоғи, Бухоро педагогика коллежии ўқитувчиси Рўзимурод Ҳўраев билан аҳил-иноқ умр кечи-риб, икки қиз ва ўғлини тарбияла-япти. Катта қизи Дилфуза Тошкент юридик институтининг талабаси, ўғли Дилшод 11-синф, қизи Дил-ноза 10-синфда таҳсил олишмоқ-да.

Бахти барқамол, одамлар таш-виш билан ёниб яшаётган Зу-лайхо Худойбердиева мустақиллик-нинг 13 йиллиги арафасида «Шуҳ-рат» медал билан тақдирланди.

Лолаҳон МАНСУРОВА,
журналист

(Давоми. Бошланғич 1-бетдан).

Бўлажак сайловларнинг қанчалик адолатли ўтишида сайловчиларнинг ўзлари овоз беришни истеган ном-зод тўғрисида тўлиқ ва аниқ маълум-лотга эга бўлиши алоҳида аҳамият касб этади. Шу боисдан ҳам қонун-нинг 27-моддасида депутатликка ном-зодларга, сиёсий партияларга, мус-тақил ташаббуслор гурӯҳларига Мар-казий сайлов комиссияси томонидан оммавий ахборот воситаларидан фой-даланишда тенг ҳуқуқ берилиши таъ-кидлаб ўтилган. Шу билан бир қатор-да маҳаллий ҳокимият органлари ва жамоат ташкилотлари, шунингдек фу-қароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари депутатликка номзодлар-га йиғилиш ўтказиш учун жиҳозлан-ган бинолар ажратиши, сайловчилар билан учрашувлар ўтказишни ташкил этишда, зарур маълумот ва ахборот-лар олишда ёрдам кўрсатиши, шу-нингдек учрашувлар ўтказиладиган жой ҳамда вақт тўғрисида сайловчиларга

ҚОНУН БЕРГАН ВАКОЛАТ БИЛАН

ўз вақтида хабар қилиниши лозимли-ги қонунчиликда белгилаб қўйилган. Лекин ташвиқот давомида сайловчи-ларга бепул ёки имтиёзли шартларда товарлар бериш, турли хил хизмат-лар (ахборот хизматида ташқари) қўрсатиш ва ташвиқотни пул маблағ-лари тўлаш билан қўшиб олиб бориш тақиқланади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида сайлов тўғрисидаги қонун депутатликка номзодларнинг сайловолди фаолияти ҳусусида му-айян таққим ҳамда олиб бориладиган ишлар меъёрини қатъий белгилаб қўйиш билан бирга, депутатликка ном-зодларга ўз ташвиқот-тарғибот иш-ларини олиб боришда муайян имтиёз-лар ҳам беради. Жумладан, депу-татликка номзод қилиб рўйхатла олин-ган шахс сайловчилар билан учра-шувлар ўтказиш, сайловолди йиғи-

лишларда сўзга чиқиш, телерадио қўрсатуве ва эшиттиришларда қатна-шиш вақтида иш жойларидаги ўртача ойлик иш ҳақи сайлов ўтказиш учун ажратиладиган маблағлар ҳисоби-дан сакланган ҳолда, ишлаб чиқариш ёки хизмат вазиёфаларини бажариш-дан овоз бўлиш ҳуқуқига эга бўлади. Бундан ташқари, шахс депутатликка номзод сифатида рўйхатла олинганидан сўнг тегишли сайлов округи дои-расида давлат йўловчи транспортни-нинг барча турларида (шаҳар йўловчи транспортидан, такси ва транспорт бошқа турларининг буюртма йўна-лишларида ташқари), сайлов округи-дан ташқарида яшовчи номзодлар эса сайлов округига келиш ва ундан яшаш жойига қайтишда текинга юриш ҳуқуқидан фойдаланишади.

Бундай имтиёزلарнинг белгила-ниши, албатта депутатликка номзоди

қўйилган шахсга мамлакат олий ва-киллик органига сайланишдек кон-ституцион ҳуқуқни рўбга қўқаришда иктымол жўхатдан қўллаб-қувват-лашда ўзига хос ёрдам қўрсатади.

Сайловолди кампанияси давоми-да депутатлик мақомини қўлга кири-тиш учун олиб бориладиган қураш депутатликка номзоди қўрсатилган шахсдан, сайловларда иштирок этаёт-ган сиёсий партиялар ҳамда ташаб-буслор гурӯҳ аъзоларидан сиёсий фаолиятини, ҳуқуқий саводхонлиқни, қучли ирода, матонатни талаб қилди. Шу билан бирга, бўлажак сайловлар маблақатимизда фаолият қўрсатиб келаятган сиёсий партиялар учун яна бир бор катта синов мактабини ўтай-ди. Чунки сайловлар натижасига қўра эришилган муваффақиятлар уларга нисбатан билдирилган синов ҳаммасъ-улият эталонини ўтайди. Ҳозирги пайт-

да Олий Мажлисида Халқ демократик партияси, Адолат социал-демократ-тик партияси, Фидокорлар миллий демократик партияси, Миллий тикла-ниш демократик партиялари фракция-лари фаолият қўрсатмоқда. Албатта, ушбу партиялар ўртасида аввалги сайловда кенгрок ўринга эга бўлиш учун курашлар жуда кескин ўтган эди. Ана шу тўртта партия сафига яна бир ёш, шикоятли вакиллардан иборат бўлган Тадбиркорлар ва ишбилар-монлар ҳаракати — Ўзбекистон ли-берал-демократик партиясининг қўшилиши билан бўлажак сайлов-ларнинг аввалгисидан қўра кескин-рок кечishi, қучли рақобатнинг юзага келиши кўтилмоқда. Курашларнинг муваффақиятли кечishi ва давлат ҳокимиятининг вакиллик органига энг муносиб номзодларнинг сайланиши-да сайловчиларнинг ҳам ўз ўри бор-лигини унутмаслиғимиз лозим.

Элбўбек ХАЛИЛОВ,
Фарду талабаси

SO'LIQ HAM SHUNGA YARASHA BO'LSA KERAK

Хусусий фирмада дурдгор бўлиб ишлайман. Ойлаб-оилаб бир ўзим ишлаганим учун моддий жиҳатдан қийналиб қолдик. Турмуш ўртоғим ногиронлиги учун ҳозирча ишламапти. Шу боис бошимиздан ёрдам пули беришни илтимос қилдик. У оиламиздаги аҳолини билгани учун илтимосимни рад қилмай, келгуси ойнинг бошида моддий ёрдам берадиган бўлди. Гап шундаки, ишхонам менга ойлаб-оилаб уч баробар кўпроқ миқдорда пул ажратиш тўғрисида қарор қилди. Бироқ, бу пулни олсам даромад солиғи ҳам шунга яраша бўлишидан қўқиб турибман. Даромад солиғи ҳозир неча фоизлиги тўғрисида маълумот берсангиз.

Z.TURDIYEV,
Toshkent shahri, Sobir
Rahimov tumani

Амалдаги қонунга кўра, даромад солиғининг минимал миқдори 13 фоиздан максимал 30 фоизгача бўлган миқдорни ташкил қилади. Бунда минимал даромад солиғи энг кам иш ҳақининг беш баробари миқдорига 13 фоиз, энг кам иш ҳақининг беш баробаридан ўн баробаригача 21 фоиз, энг кам иш ҳақининг ўн баробаридан ошадиган суммадан 30 фоизгача даромад солиғи ундирилади.

Агар иш жойингиздан сизга берилаётган пул моддий ёрдам тариқасида ажратилаётган бўлса ва унинг миқдори энг кам иш ҳақининг ўн икки баробаридан ошмаса, ушбу суммадан даромад солиғи ундирилмайди.

«HUQUQ» ИЙ

маслаҳатхона

E-mail: Info@huquq.uz

133-26-62, 133-10-53

PENSIYAMNI TO'LIQ OLAMANMI?

2000 йилда нафақага чиққандим. Лекин ҳозиргача Беруний туман нахша тозалаш заводидида ишлаб келаялман. Заводимизда нахша тозалаш этишмаганлиги сабабли кўпинча уч ой ишлаб, қолган тўққиз ой туриб қолишга тўғри келади. Шунинг учун ишчиларга иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил берилади. Мен нафақада бўлиб ишлайётганлигим боис пенсия тўлови бўйича тушунмовчилик келиб чиқаяпти. Ушбу масалада Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигига мурожаат қилсам, улар агар нафақага ўзим ишлаб турган ишхонадан чиққан бўлсам, нафақа юз фоиз тўланади, деб жавоб беришди. Беруний туман ижтимоий таъминот бўлими ходимлари эса ишлайётган бўлсангиз нафақани тўлиқ ололмайсиз дейишапти. Шу масалада аниқ жавоб олишда ёрдам беришингизни сўрайман.

Sh. MURATOV,
Beruniy tumani

Ўзбекистон президентининг 1995 йил 20 ноябрдаги фармонида мувофиқ, ишловчи пенсионерларга пенсия тўлови эллик фоиз миқдоридида, мазкур фармонга қўшимча равишда қабул қилинган 1995 йил 28 декабр кунги фармонга кўра иккинчи жаҳон уруши йилларида ҳарбий мажбуриятлари бажарган ёки мамлакат ичкарисидида ишлаган, ҳозирда ҳам ишлаб турган пенсионерларга пенсиялар тўлиқ миқдорда тўланишга қайд этилган. Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан сизнинг мурожаатингиз асосида йўланган жавобда Ўзбекистон Адлия вазирлигидида 1995 йил 20 декабр кунги 198-рақам билан рўйхатга олинган тартибга мувофиқ, ишловчи пенсионерларга пенсия қийдагича тўланиши айтилган:

— Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари, I ва II гуруҳ ногиронлари, Чернобил фалокати оқибатларини тугатиш ногиронларига юз фоиз;

— қолган барча турдаги пенсионерларга эллик фоиз.

Бундан ташқари, сиз уч ой ишлаб, қолган тўққиз ой бўйруқ асосида таътилда бўлган вақтингизда пенсия юз фоиз миқдорда тўланиши белгиланган.

TURMUSH TASHVISHLARI

Турмуш ўртоғим бир йил олдин эҳтиётсизлик натижасида жижият содир қилиб уч йилга озоликдан маҳрум этилган. Уни шу йилнинг июл ойида манзил колониясига ўтказишди. Ай-тишларча, бундай жойда жазо ўтаётган маҳжум билан ишлаган вақтда учрашиш мумкин экан. Фарзандларимиз ёш бўлганлиги боис отасини кўп сўрайди. Шунинг учун турмуш ўртоғимни кўргани борсак, учрашиш рухсат беришами?

Z.ORTIQOVA,
Andijon shahri

Ҳақиқатан ҳам 2003 йилнинг октябрига қадар манзил колонияларида жазо ўтаётган маҳжумларга бир ойда бир марта узоқ муддатли учрашув олиш ҳуқуқи берилар эди. 2003 йилнинг 31 октябридан «Жижият-ижроия кодексининг 114-моддасига киритилган ўзгартиришларга кўра, маҳжумларга учрашув олиш ҳуқуқи чекланмаган миқдорда, фақат ишдан бўш вақтда берилади. Бундан ташқари, маҳжумнинг илтимосига кўра, учрашув манзил колониясидан ташқарида ўтказилиши ҳам мумкин.

HOMZODIMNI OQ'YSAM BO'LATIMI?

Ўзбекистон Миллий университетини тамомлаганман. Ёшим йилгирма олтида. Олий Мажлисининг қонунчилик палатасига сайловда ўз номзодимни депутатликка қўйишим мумкинми? Бунинг учун нима қилиш керак?

Z.RUSTAMOV,
Toshkent shahri

Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига сайланиш ҳуқуқига сайлов кўни йигирма беш ёшга тўлган ҳамда Ўзбекистон ҳудудидида камиди беш йил мўқим яшаётган фуқаролар эга бўлади. Агар қонуннинг шу талабига мос келсангиз, албатта номзодингизни қўйишингиз мумкин. Лекин бунинг учун аввал бир қанча босқичлардан ўтишингиз керак. Жумладан, «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги қонунга мувофиқ, депутатлик номзод кўрсатиш учун тегишли сайлов округини имзо қилишда уч юз нафар сайловчисидан иборат сайловчилар ташаббускор гуруҳини тўзиш лозим. Сўнг ташаббускор гуруҳи ваколат берган вакил ушбу гуруҳи рўйхатга олишни сўраб округ сайлов комиссиясига ариза билан мурожаат этади. Ташаббускор гуруҳини рўйхатга олиш тўғрисида қарор қабул қилинганидан кейин гуруҳнинг ваколатли вакилига рўйхатга олинганлик гувоҳномаси ҳамда имзо вақаларининг белгиланган намунадаги бланкалари берилади. Шундан сўнггина депутатликка номзодни қўлаб-қувватлаш юзасидан сайловчиларнинг имзосини тўплаш мумкин бўлади. Бунга тўлганган имзолар ҳажийий ҳисобланади. Депутатликка номзоди кўрсатилган шахс учун ушбу сайлов округининг қамиди саккиз фоиз сайловчисининг имзоси тўпланиши шарт.

IMTIYOZ NEGA BEKOR BO'LADI?

Турмуш ўртоғим юзга нафақадамиз. У иккинчи гуруҳ ногирони. Ҳозирда яшаб турган уйимиз менинг номидида. 2004 йилгача ер ва мол-мулк солиғи тўлашдан озод қилингандик. Лекин жорий йил учун 3900 сўм ер солиғи, 4300 сўм мол-мулк солиғини тўлашга мажбур бўлдик. Шу тўғрисида?

S.UMEDOV,
Kogon shahri

Солиқ кодексидида нафақадорлар, ёлғиз пенсионерлар, I ва II гуруҳ ногиронлари ер, мол-мулк солиғини тўлашдан озод этилиши назарда тутилган. Шу боис мазкур тартибга мувофиқ, мол-мулк ва ер солиғини тўлашдан озод этиласизлар. Жорий йилгача сизларга татбиқ этиб келинаётган ушбу имтиёзнинг тўхтатилганлиги англашилмовчилик туфайли юзга келган бўлиши мумкин. Бунга аниқлик киритиш учун нафақадалигингиз ва ногиронлик тўғрисидаги ҳужжатларни олиб туман солиқ инспекциясига мурожаат этишингиз лозим.

ER ASLIDA KIMNIKI?

1987 йили Қўлатов Бозорбойга турмушга чиққач, отам Холиқов Хотамдан қолган икки хонали уйда яшаб келардик. Турмушимиз давомида уч нафар фарзанд кўрдик. Лекин икки фарзандим ва турмуш ўртоғим вафот этиб, ҳозирда ўзим Акмалжон билан бирга яшаймиз. Турмуш ўртоғим вафот этгуси қадар бизга яқка тартибда уй-жой куриш учун 6 сотих ер майдони ажратиб бериладиган. Қонун бўйича ота вафот этса, унинг барча мулклари ораси ва фарзандларига қилиши керак. Аммо турмуш ўртоғимнинг синглиси Г.Остонақуллова акасига беришган 6 сотих ер участкасини олиб қўйиш учун биз билан жанжаллашмоқда. Нима қилишимни билмай қолдим. Масала ҳақида беришингизни сўрайман.

O.XOLIQOVA,
Pastdarg'om tumani, Juma shahri

«Оила кодекси»нинг 23-моддасида айтилишича, эр-хотиннинг никоҳ давомида орттирган мол-мулки, у кимнинг номига расмийлаштирилган бўлишидан қатъи назар эр-хотиннинг умумий мол-мулки ҳисобланади ва мазкур кодекснинг 24-моддасига мувофиқ, эр-хотин ушбу мол-мулкка эгаллик қилиш, ундан фойдаланиш ва уни тасарруф этишда тенг ҳуқуққа эга бўлади. Уни тасарруф этиш эса ўзаро розилик асосида амалга оширилади. Фуқаролик кодексининг ворислик ҳуқуқи бобида белгиланишича, умумий биргаликдаги мулк

иштирокчиси ўз улушини васият қилиб қолдиришга ҳақли бўлади. Агар бундай мол-мулк мерос қолдирувчи томонидан ўлимидан олдин васият қилинмаган бўлса, унда мол-мулк меросхўрлар ўртасида қонун бўйича тақсимланади. Сиз ва фарзандингиз ер участкасига нисбатан биринчи навбатдаги меросхўр ҳисобланасиз. Шунинг учун мерос мулки қонунини тартибда расмийлаштирилмаган бўлса, бундан туман нотариал идораси орқали амалга оширишингиз лозим. Агар бу ҳусусда низо келиб чиқадиган бўлса, судга мурожаат этиш керак.

O'ZBOSHIMCHALIK OQIBATI

Тоғли ҳудудлардаги йилловларга ҳеч кимнинг ёки бошқа манфаатларда фойдаланилса, бунга илжозатисиз экан экан ёки ундан бошқа мақсадларда фойдалана бўладими? Агар йилловлар ўзбосшимчаллик билан ўзлаштирилиб, экан экилса

Abduvait TOSHTEMIROV,
Zomin tumani, Qong'li qishlog'i

Ер умумийлиги бойлик ҳисобланади ва у давлат томонидан муҳофаза қилинади. Ер фонди ерлардан фойдаланиш мақсадига кўра бир неча тоифага бўлинади. Шундан келиб чиққан ҳолда ҳар бир тоифадаги ерни фойдаланиш мақсадига қараб фуқароларга ёки юридик шахсларга эгаллик ёхуд фойдаланишга бериш туман ҳокими томонидан қонунда белгиланган тартибда амалга оширилади. Яъни, агар сиз ердан бирор мақсадда фойдала-

нишни истасангиз, бунинг учун аввал маҳаллий ҳокимият органларига мурожаат этишингиз лозим. Маҳаллий ҳокимият органи сиз айтган ерни фойдаланиш ёки эгаллик қилиш учун бериш қонунга мувофиқ деб топсагина берилиши мумкин. Аксинча, ер майдони ўзбосшимчаллик билан эгалланиб, фойдаланилаётган бўлса қилинган сарф-ҳаражат қопланмай, олиб қўйилади. Бундан ташқари, ушбу ерни фойдаланиш учун яроқсиз ҳолга келтирилган, шунингдек тур-

ли хил иморат қурилган бўлса, «Ер кодекси»нинг 91-моддасига кўра, туман ҳокимиятининг ёки суднинг ҳал қилув қарорига мувофиқ ерни фойдаланиш учун яроқли ҳолга келтириш ва қурилган иморатларни бузиш ўзбосшимчаллик билан эгаллаб олган шахс ҳисобидан қопланади. Бунда йўл қўйилган қонунбузилиш ва ерга нисбатан етказилган зарарнинг оқибатидан келиб чиқиб, маъмурийдан жиноий жавобгарликка бўлган жазо чоралари қўрилиши мумкин.

IMTIYOZ BERILADIMI?

Хусусий ишлаб чиқариш корхонасида юк туширувчи бўлиб ишлардим. 2002 йил бахтсиз ҳодиса туфайли жароҳатланиб, икки ой давомида касалхонада даволандим. Лекин жароҳат отир булганлиги сабабли менга II гуруҳ ногиронлиги белгиланди. Ай-тишларча, II гуруҳ ногиронлигига мол-мулк солиғи тўлашда имтиёз бор экан. Шу тўғрисида? Агар тўғри бўлса бу имтиёз менга қачондан жорий этилади?

J.NAIMOV,
Jizzax shahri

Ҳақиқатан ҳам II гуруҳ ногиронларининг мулкда бўлган иморат, бино ва иншоотларга солиқ солинимаслиги «Солиқ кодекси»нинг 93-моддасида белгиланган. Агар сиз бундай имтиёзга ногиронликдан бошқа ҳолат туфайли олдин эга бўлмаган бўлсангиз, унда имтиёзга эга бўлиш ҳуқуқи ногиронлик белгиланган ойдан эътиборан ҳисобланади.

MAOSHIMDAN USHLAB QOLISHDI

Ўқшга кирсанлигим учун ишдан бўшашга мажбур бўлдим. Меҳнат таъминоти илода олгандим. Яқинда меҳнат дафтаридагача борсам, қайлар бўлишида меҳнат шартномаси йил тугамасдан туриб бекор қилинганлиги сабабли фойдаланилган таъминот учун тўланган пулни бир қисми ҳисоб-китоб вақтида ушлаб қолинади, дейишди. Шу тўғрисида?

M.NORMATOV,
Zangiota tumani

«Меҳнат кодекси»нинг 164-моддасида белгиланган қоидага мувофиқ, йил ҳисобидан ҳодим таътил олиб бўлган, лекин йил тугамасдан туриб меҳнат шартномаси бекор қилинса, таътилни ишланмаган даврга тегишли қўнари учун меҳнат ҳақидан ушлаб қилиниши қайд этилган. Бироқ, бу тартиб ўқшга юрганлик ёки пенсияга чиққанлик, шунингдек, ҳодим малакаси етарли бўлмаган, соғлиғига кўра, ишлаб чиқаришдаги, таснопоишдаги ўзгаришлар, ҳодимлар сонининг қисқартирилиши, корхонанинг тугатилганлиги, ҳодим ҳарбий хизматга чақиртилиши, шунингтеги бажариб келаятган ҳодим ишга тикланиши ҳамда ҳодим янги меҳнат шартномаси асосида ишлашни рад этиши муносабати билан меҳнат шартномаси бекор қилинган ҳолларга татбиқ этилмайди.

HUKMDAN KEYINGI O'YLAR

Ҳаётнинг ҳар лаҳзаси гўзал,
Умрнинг ҳар дами ғанимат...

Анвар Обиджон шеърига ишлаган лавҳани ҳар гал ойнаи жаҳон орқали кўрганимда беҳитиёр уйга чўмаман. Ҳаёт гўзал, умр ғанимат... Бу ҳақда ўйлаганим сари яқинда танишиб чиқганим — икки жиноят тафсилоти кўз ўнгимга келаверади. Бир-бирига ўхшамаган ва аини пайтда ўхшаган икки ғожеа. Ҳаётнинг қадрига етмаганлар ва умрнинг ғаниматлигини ўйламаганлар ғожеаси бу...

Ҳаёт — Аллоҳнинг инсонга берган бебаҳо неъматидир. Ўзигини намойиш этишга берилган фурсат. Афсуски, ҳаётнинг умрнинг қадрига кимлар етар экан, кимлар эса йўқ. Баъзиларнинг умр йўлини кўриб х а в а с қилади киши, айримларнинг ҳаётига назар ташлаб

беҳитиёр «шу ҳам ҳаётми?!» дегин келади. Шундай инсонлар бор эканки, на яшайдан максоди бор, на умрининг мазмуни. Нега дунёга келдик, не учун яшаймиз, бугунимиз, эртанги кунимиз қандай кечадир? Ортимиздан қолажақ фарзандларимиз учун нималар қилаймиз, деган уй-фикр уларнинг ҳам бошидан кечармикан?

Ахир ўзбек миллати болам-чакам деб яшайди-ку! Эртанги кунни учун фарзандидан умид қилади, олам-олам орзу-хавас-ла яшайди.

Ҳаёт гўзал, уни янада чиройли ўтказишга интиламиз, умр ғанимат, гоҳи нимагадир улғуримиз, нимагадир йўқ... Қаҳрамонларимизнинг ҳам тинчгина яшашига имкониятлари, бахтли бўлишига ҳаққилари бор эди. Афсуски, буни ўзлари-га раво қўришмади.

Бу жиноят ишида кимни оқлаб, кимни қоралашни ҳам билмай қолади киши. Жабрланувчи сиз ўйлагандек жабрдийда ҳам эмас, жиноятчи эса қилишига яраша жазосини олди. Ҳар иккиси ҳам енгилтаклик, ҳаётга юзаси қарашнинг оқибатидан ғожеа чекишди. Бирин навброн умрини елга совурди, иккинчиси эса...

Мақоламиз қаҳрамони Зулфия Рустамова 26 ёшда бўлса-да, турмушининг ачиқ-чучуғини тотишига улғурди. Эҳтимол, ҳаётнинг шу зайдла кечилишига унинг ўзи сабабчи бўлгандир. У Сирдарё ГРЭСида аппаратчи бўлиб ишлаб юрган кезларида Рустам Жумаев билан танишиб қолди. Рустам асли самарқандлик бўлиб, ўша вақтларда Ширин шаҳридаги ҳарбий қисмда да хизмат қиларди. Икки ёш бир-бирига кўнгли қўйишди. Рустам хизмати тугагач, Ширинда қолишга қарор қилди. У Зулфия билан 1999 йилнинг август ойида ноқонуний никоҳдан ўтиб (Рустамнинг паспорти йўқлиги учун никоҳни қайд эттиришмаган), оила қуришди.

«Кўёв-нинг турар жойи бўлмаганлиги сабабли Ширин шаҳридаги бир хонадонни ижарага олишди. Севишди турмуш қурганликларига қарамай, уларни бахтли оила деб бўлмасди. Эс орада муносабатларида келишмовчиликлар бошланди. Бир кун Зулфия Рустамни қайноғаси Дилмуродниқига, хашарга кузатаркан, кечгача отасиникида бўлишини, уни кутиб ўтиришини айтиб, ўзи ота-отасиникига отланди. Улар ижара уйига яқин жойда яшарди. Зулфия эрини ҳашардан чарчаб келади, дея ош қилди. Рустамни кечки 22 ларгача қуттишди. Келавермаган, ошни ўзлари сузиб ейишди. Бироз ўтгач кириб келган Рустам овқатга ҳам қарамай, уйга кетамиз, деб туриб олди. Қайфи ҳам бор эди. Зулфия халтага ош-нон солгач, уйга қайтишди. Ёўлда Рустам хотинини уриб-тепиб бошлади, бу ҳам қамдек халтадаги идишларни синдираркан:

— Мен сенга уйда кўрсатаман! — дерди ғазаб билан.

Ҳа, унинг «хунари» анчагина экан. Уйга киргач, сочқининг учига темир қулфни боғлаб, Зулфиянинг бошига ура кетди. Сўнг хотинининг дод-война ҳам қарамай, болохонадан сим олиб чиқиб, қўллари орақсига боғлади. Роса теп-

килади. Нихоят, «хунари»ни кўрсатиб бўлди шекилли, уйга кириб ухлаб қолди. Зулфия бир амаллаб ваннага кириб, қўлидаги симни темирга ишқалаб ечди. Юзини ювди. Аёл кишининг қўлидан нима келарди, аламини йиғидан олди...

Эрталаб онасининг олдиға бориб эрининг қўлиқларини айтиб, кўқарган жойларини кўрсатди. Онасининг қизига раҳми келди, Зулфия бир ойлар чамаси ота уйида яшади. Рустам кечирим сўраш ўрнига яна жанжал қилиб, хотинини олиб кетди. Аммо уларнинг тинчлиги узокқа чўзилмади. Икки ойлардан кейин Рустам хотинидан пул талаб қилиб, жанжал кўтарди. Бу вақтда Зулфия ҳомиладор эди. Пул тоғиб бера олмагани учун қўзининг кўқаргани қолди.

Зулфия бу гал ҳам отасиникига кетиб қолди. Ўша ерда яшаб юраркан, 2000 йилнинг баҳорида ўғли Жамшид туғилди. Рустам чақалокнинг чилласи чиққач келиб, онаболани олиб кетди. Бир йилдан кейин иккинчи фарзандлари — Отабек туғилди. Аммо оралари илимади. Рустам доим ичиб олиб, хотинидан пул талаб қилиб урарди. Ишламаган одамда пул қайда дейсиз?! Ижара пулини бермагани учун уй эгаси ҳам уларни йидан чиқариб юборди. Эру хотин яна Зулфиянинг отасиникига қайтиб боришди. Орадан 15 кун ўтгач, «бу ерда яшайман» дея жанжал кўтарган Рустам, уйдан чиқатириб қуруқ кетмади. Қайноғасининг 25 минг сўм пулини ўғирлаб, қайноғасининг велосипедини миниб кетди.

Зулфиянинг уйдагилари бу ҳақда маҳалла участка вакили Урол исмли кишига ариза ва тушунтириш хати ёзишди, аммо ҳеч қандай чора қўрилмади. Шу билан бир йил йўқ бўлиб кетган Рустам қайтиб келгач, Зулфиядан узр сўради, аммо хотини уни кечирмади. Бу орада қўшни хўжалиқдан икки киши келиб, Рустам уларнинг велосипедини ўғирлагани, қайтариб бермасан қаматиб юборишлигини айтишди. Ночор аҳволда қолган Рустам қайноғасининг 30.000 сўм пулини ўғирлаб, велосипед эгасига бериб юборди. Шундоқ ҳам қўл учидан кун кўраётган ота-отасининг янада қийналиб қолганини кўрган Зулфия, болаларини онасига ташлаб, ишига қайтишга мажбур бўлди.

Орадан бир ой ўтиб, кечки сме-

надан қайтаётганида, олдида эри чиқиб қолди.

— Мен билан яшайсанми, йўқми? — томдан тараша тушгандай сўради Рустам.

— Йўқ.

Табиийки, Рустамнинг жаҳли чиқди. Хотинининг сочидан тортганча, уйи яқинидаги қабристонни ёқалаб, канал бўйига олиб тушди. Қўллари орақсига боғлаб, уриб-тепа бошлади.

— Мен билан яшамасанг, сени кўприқдан сувга ташлаб ўлдир-

лекин уларнинг бу сафарги тотувлиги кўнга чўзилмади.

Бир кун Зулфия болалар боғчасидан маълумотнома олгани кетганида, Рустам қайноғасиникига бориб роса жанжал кўтарди. Бу сафар уни тартибга ҳақирган қайноғаси, қайноғасини, ҳатто бувисини ҳам аяб ўтирмади. Зулфия етиб келганида эри алақачон кетган экан. Участка вакили У.Худойбердиевга ариза ёзиб бергач, у экспертизадан ўтишга йўллама беришга мажбур бўлди. Зулфиянинг бувиси, отаси Боевут

туманининг суд-тибб.й экспертизасидан ўтиб келишди.

Участка вакили хулосаси олгач, чора кўраман деган ваъда билан уларни қайтариб юборди. Шунингдек, 2003 йил январ ойида кеч соат 23 ларда Рустам Зулфияни бекатда қутиб ўтирганида хотини келиши билан арзимас нарсадан баҳона топиб, ураётганида қайноғаси келиб қолди ва қизини куёви қўлидан ажратиб олишга ҳаракат қилади. Аммо Рустам қайноғасини ҳам уриб, қовурғасини синдиради. Бу ҳолат юзасидан ҳам У.Худойбердиевга ариза ёзишган, аризалар ҳал галгидекелга совурилгандек кетаверди.

Рустам эса кутургандан кутургаверди. У алақачон боши берк кўчага кириб қолган экан. 2003 йилнинг майида хотинидан наркотик модда ва шприц учун пул талаб қилиб, болаларига пичоқ ўқтала бошлади. Зулфия болаларини химоса қилаётганида пешонаси пичоқ билан яраланди. Ўзи ва болаларининг ҳаёти хавф остида эканлигидан хавотирланган Зулфия Ширин шаҳар ички ишлар бўлими бошлиғига ариза ва тушунтириш хати билан мурожаат қилди. Аризада эри пичоқ тикиб олгани ҳақида ҳам ёзган эди. Бошлиқ Ўқтам Худойбердиевни қачириб, қонуний чора кўришни тайинлайди. Кейинчилик, прокурорнинг қабулида бўлганидан сўнг ўзи ёзган аризалари ўрнига участка вакили бошқасини ёзиб, пичоқ ҳақидаги маълумотларни йўқотганидан хабар толган Зулфия, прокурор номига қайта ариза ёзди.

Хўжаклар тергоғга ўтказилиб, иш яраштириш билан тугади. Зулфиянинг ярашувга ариза ёзишга эса эри ўлдириш билан қўрқитиб, мажбур қилган эди.

Орадан бир ҳафта ўтиб, эр хотини ижара уйдан чиқариб юборишди, улар яна ота-отасиникида яшай бошлашди. Аммо эр ичиб келишини тўполон қилиб, ҳамма-ни сўқисини қўймади. Зулфия бир кун кечки сменадан келса, эри уйда йўқ. Энди уқлаган ҳам эди, Рустам уни йўғотди.

— Ишга бормай, кимлар билан ўйнаб келаясан, — ҳақорат бошланди. Зулфия ҳам эрига «муносиб» жавоб қайтара бошлади. Жанжални эшитиб югуриб келган Зулфиянинг онаси ўртага тушди:

— Рустамжон, ундай қилманг, — куёвига ялина бошлади қайнона. Аммо Рустам ҳурмат-иззатни

билидиган даражада эмасди. У қайноғасини ҳам ҳақоратлаб, шовқин солганча ҳовлига чиқди. Энди қайноғаси ўртага тушди.

— Сен «қозёл»-сан, — дея бор нафратини қайноғаси сочган куёв, уни ҳам ҳақоратлай кетди. Хотини ва қизи ҳақидаги ҳақоратларни эшитиб, ғазабланган қайноғаси қайноғаси билан уриша кетди.

— Бу кунимдан ўлганим яқши, — ҳақоратлардан ота-отаси олдида хижолат бўлиб Зулфия ўзини идора қилолмай қолди. Бу пайтда қайноғаси билан муштлашаётган Рустам, мастлигидан эрга йиқилди. Айнан шу нарсаси Зулфияга қўл келди. У ерда ётган эрини тахта бўлаги, кейин эса темир қувур билан тўри келган жойига ура бошлади. Энди отаси ҳам қизига ёрдам бера бошлади. У Рустамни ерга босиб турганида, қизи сим олиб чиқиб, эрининг қўл-оёқларини боғлади. Бақириб сўқинавергач, оғзига латта тикиб, қўрган барча азоблари учун тинмай урарди. Бироздан кейин қарашса Рустам ўлиб қолди. Бундан хавотирга тушган отаси милицияга хабар бермоқчи бўлди. Аммо қизи «энди мени қамаб қўяди», дегач, мурдадан қутилиш йўлини излаб бошлади. Ўйлай-ўйлай чорасини топишди. Ота қизининг ёрдамида Рустамнинг жасадини чойшаба солиб, қабристон ёнидаги йўлак орқали «Дўстлик» канали ёнига олиб борди. Отасини мурда ёнида қолдирган Зулфия уйга қайтиб келиб темир сопли қувалда, лом, 3 дона арматура ва сим олиб орқасига қайтди. Сўнгра олиб борган темир-терсақларни мурдага боғлаб, жасадини каналга ташлаб юборишди...

Шу ўринда баъзи саволлар туғилиши табиий: Рустам нима учун ҳарбий хизматдан сўнг Ширинда қолди? Ёки уйига қайтмасча ҳам, ўйланганда ва ҳаттоки вафотидан сўнг ҳам ортидан ҳеч ким сўроқлаб келмади. Унинг ҳеч ким йўқмиди-ки, ишсиз, уйсиз дарбадар яшади. Биров уни тергамади, мушугини пишт демади. Рустам Жумаевда паспортнинг йўқлиги учун никоҳни қайд эттирмаганлигини юқорида айтиб ўтгандик. Фарзандларига ҳам қайноғасининг фамилияси берилганди. Бу ҳақда участка вакиллари ҳам билишган, чунки у турар жойида рўйхатдан ҳам ўтмаганди. Шу ўринда ўз вазифаларини англамаган, айрим ҳодимларга ҳам қўйил қолмадик. Агар улар масъулиятни озгина бўлса-да ҳис этиб, Рустамовлар оила-сига эътиборлироқ бўлишганида, ушбу ғожеа уйи бермасмиди...

Зулфиянинг оиласига эса Рустамнинг Самарқанд вилояти Нуробод тумани, Тепакўл қиллоғидан эканлиги ва отаси ўғай онаси билан яшаши, икки опаси ва синглиси борлигидан бўлак ҳеч нима аён бўлмаган. Ажабланарлиси, нахотки ота-она ўзи қизини суриштириб-нетмай етти ёт бегона, турар жойи, касб-корининг тайини билмаган йиғитга узатиб юбораверса!

Рустам Зулфия билан яшай бошлагач, Самарқандга умуман бормеган экан. Ўлгандан сўнг хабар қилинган ҳам ҳеч ким келмаган. Сабаби отаси билан чиқшмаганлигидега эмиш. Рустам 2001 йилдан шприц орқали героин истеъмол қилган, дори учун уйдаги ҳамма нарсани, ҳатто болаларининг кийимини ҳам сотиб юборган. У гйёҳванд эди, хотини эса қўрққандан ҳеч кимга айтмаган. Зулфия-ку хотини, андиша юзасидан бировга билдирмаган бўлиши мумкин. Аммо бу иллатни ён-торфдаларининг сезмаслиги, маҳалла-қўйнинг эътиборидан четда қолиши мумкин эмас-ку!

Соҳиба ҲАЙТИБОВА,

журналист.

Эркин УСМОНОВ,

жиноят ишлари бўлими

Сирдарё вилоят судининг судьяси

(Давоми келгуси сонда).

GURUNG

Маънавият, маърифат каби кенг камровли мавзулар ҳақида ёзишдан олдин ушбу сўзларнинг маъносини теран англаш, ўтмишга назар ташлаш лозим. Агар биз ахлоқ тизимимиз — ички маданиятимиз, дин-у диниятимиз, маърифий онгимизни қўшиб, маънавият, кадрит сўзи билан ифодалаб ўзлик деб атасак, яқин ўтмишда ўзлгимиздан жуда олислаб кетганимиз маълум бўлади. Бу давр қанча давом этганидан қатъи назар, бугун, мустақилликка эришган, маънавиятсиз, яъни ўзликсиз яшаш, тараққий этиш мумкин эмаслигига ғувоҳ бўлиб турибмиз.

Қизилтепа тумани ИИБ бошлигининг ўринбосари, милиция подполковниги Тойир Олимов билан шу ҳақда суҳбатлашиб турганимизда, у кишининг кўйидаги мулоҳазалари диққатимни тортди:

— Аввало, ўзлик деганда мен миллатнинг тўлалигича шаклланиш жараёни — тил, дин, узок йиллик анъанага айланиб қолган урф-одатлар, тарихимизни тушунаман. Булар бари муштарак ҳолда бизнинг ўзлгимизни белгилайди. Бир сўз билан айтганда тарих ва ўзлик — миллатнинг қиёфаси. Ўтган мустамлақачилик даврида халқимизни нафақат моддий неъматлардан, эрк ва имтиёزلардан, балки маънавиятдан ҳам айрилишга ҳаракат қилдилар. Чунки маънавиятсиз халқ қўллик занжирини осонлик билан бўйига олади. Бугунки империянинг аниқ дастурига қиритилган ва охири-оқибатда эришган ютуғи эди. Улар бутунлай янги «коммунизм киши»ни тарбиялаб вояга етказиш нқоби остида ўз тарихи, тилидан беҳабар, олға деса кўрсатилган томонга ўқиди уцадиган авлод яратилмоқчи эди. Вақт ўтиб, ҳаёт инсонга коммунистик лабораториялар синови учун берилмагани маълум бўлди. Шукрки, оллоҳнинг инояти билан истиқлолга эришган, ўзлгимизни қайтадан топдик.

— Ўйлашга ундайдисан дадиллар кўп. Аввалги лугатларда ҳатто сўзларнинг маъноси ҳам сиёсийлаштирилиб, қизил империя голярида ўраб ўқувчида тақдим этиларди.

Мисол учун барқарорлик сўзи «Социалистик тузумнинг барқарорлиги. Совет сўзининг барқарорлиги» шаклида изоҳланади («Ўзбек тилининг изоҳи лугати», Москва, «Рус тили» нашриёти, 1981 йил). Беҳтёр ажабланисан киши. Наҳотки совет тузumi ва сўмидан бошқа барқарор нарса бўлмаган?

— Маълум бўлаптики, ўша давр совет фуқароларига маърифат эмас, бир хиллик, ўз афзаллигини ҳар дақиқа ҳар нарса мисолида тақоррлаб, ҳатто қўқув улашган.

Совет тузumi. Совет маданияти. Совет қонунчилиги... Санайверсанг лугатимиздаги ҳар бир сўз совет мафкурасига хизмат қилиши шарт эди. Нафақат жишмимиз, балки эркимиз ҳам ана шундай қарамликка маҳкум, чуқур уйланган ва турли воситалар билан татбиқ этилган мафкура усуллари онгимизни ҳам фалаж қилишга йўналтирилган эди. Қаршилик кўрсатиш, эътироз билдиришга йўл қўйилмас эди. Бундай мустабид

тузумнинг гайринсоний моҳиятини фoш этувчи ҳужжатлар билан танишган ҳурматли олимимиз Наим Каримов шундай ёзади: «...авжир-чиллама йигит фаслида турли-туман баҳоналар билан қириб ташланган ватадшоларимнинг ўнлаб «иш»лари билан танишиш жараёнида шундай хулосага келдимки, биз яшаган даврдек фожевали давр жаҳон халқларининг минг йиллик тарихида кўп учрайди, аммо совет давлатидек ўз халқини мунтазам равишда қириб хонавайрон этиб келган бошқа давлат эса ер юзиде бўлмаган. Авлод-

йилдан ошди. Орадан ҳатто йигирма йил ҳам ўтмади-ку. Бундай яқин масофа бизни ҳали-бери қонли тарихимиздан ўзолмайди. Қарамликда ўтган ҳар кунимизни унуттишга ҳақимиз йўқ.

Ахир бир уйланг, ягона совет давлатида яшаётган барча халқлар тенг деб жар солишарди. Амалда-чи? Қайси республика қандай маҳсулот етиштириши ёки ишлаб чиқаришга қараб баҳоланар, таърифланар, хуллас, халқнинг феъл-атвори, номи экин, маҳсулот мисолида тушуниларди. Назаримда, аиниқса

ки усуллардан воз кечиб, фуқароларимизни барпо этилаётган ҳужжйи давлат, фуқаролик жамияти сари йўналтиришга, унинг чин моҳиятини маърифий йўллар билан англаштига интилятимиз. Бугун замонавий жиҳозланган маърифат хонасининг ўзиек кишига бир дунё билим, маълумот бериш имконига эга. Илгариги сиёсий ўқув хоналарида доҳийларнинг сурати, партия уставаидан бўлак нима бор эди? Кундузи чирок ёқиб илсанган ҳам бу хонадан халқимизнинг тарихига оид бирор-бир аририкл маълумот ёки ўтмишнинг бўлмаган саҳифасини ўқиш мушкул эди.

— Бугун-чи?

— Маърифат дарсларида фикр эркинлигига алоҳида эътибор берилди. Бирор соат дарс тингловчиға мажбурий тарзда тикиштирилмайдди. Мустақиллик, хизмат интизоми, қонунчиликини мустаҳкамлаш, халқимизнинг азалий қадриятлари каби мавзулар ҳар бир фуқаро билиши зарур бўлган сабоқлардир. Чунки ватанпарварлик ўз-ўзидан шаклланмайди. Бунинг учун тер тўкиш керак. Ватанин билиш ва севиш керак. Бунинг учун яна маърифатга — китоб ва тарбияга суяниш керак.

— Тарихимизни бутунлига ўрганиданган шу кунларга ҳам етидиз-а. Эслайсизми, ўрта маълумот олаган ўқувчи Ермек ёки Иван Болотников кишисини биларди-ю, Махмуд Тоброҳийни биларди. Помейи шаҳри харобалари ҳақида маълумотга эа эди-ю, аммо Афросиёб ҳақида эамасди. Қадим Туркистон кечмиши қоронғи эди. Гўё у ер юзиде бўлмаган. Пётр улуғ-у, Амир Темур қонхўр, Фрунзе хаоскор-у, Бобур мустабид... Шукрки, бугун Ўзбекистоннинг асли тарихини яратми хайри кечмоқда.

Ражаббой РАУПОВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар
юшмаси аъзоси

Сийсатчилар орасида «қайноқ нукталар» деган ибора мавжуд. Бу ибора уруш ёки тез-тез турли сиёсий кучлар ўртасида рўй берадиган тўқнашулар бўлаётган жойларга нисбатан айтилади. Афғонистон сўнгги йилларда шундай «қайноқ нукталар»дан бири бўлиб келган. Деярли 25 йил давом этган фуқаролар уруши оқибатида Афғонистонда миллионлаб одамлар ҳалок бўлган, мамлакатда иқтисодиёти издан чиққан, демократия тамойиллари ҳақида эса гапирмасе ҳам бўлади.

Айниқса, «Толибон» ҳаракатининг мамлакатдаги жангари демократия тушунчасини батамом йўққа чиқарди. Албатта, жаҳон афкор оммаси бу ҳолатга бефарқ қарай олмаган ва Афғонистонда демократия устулларини барпо этиш учун зарур барча имкониятларни ишга солди. Бу ҳаракатлар самараси натижасида биз бугунги Афғонистонни демократия нишончалари билан кузатишимиз мумкин. Афғонистонда бугунга қадар рўй берган ўзгаришлар тўғрисида кўп гапирилиши мумкин. Бирок, ҳар бир давлат учун мўҳими ўтмиш эмас, келажак мўҳим бўлгани каби, келинг, мамлакатда айна дама-да юз бераётган сиёсий бурилишлар борасида тўхталсак.

Афғонистон бугун катта сиёсий тадбир арафасида турибди. Шу ҳафта-нинг 9 октябрида мамлакатда тарихда биринчи бор президентликка сайловлар бўлиб ўтади. Буниде демократия тарзда ўтказилаётган сайловлар десак, аниқлиш керак. Чунки, собиқ президент Бурхониддин Раббоний президент бўлганида ҳам, ўша вақтда қўллаб сиёсатчилар унинг галабасида собиқ иттифоқнинг руни катта бўлишини эътироф этганлар. Сайловлар демократик тамойиллар асосида ўтказилиши, номзод-

САТРЛАРДА

ОЛАМ

✓ ВОКЕАЛАР,

✓ ТАФСИЛОТЛАР,

✓ ШАРҲЛАР

ИЛК САЙЛОВЛАР АРАФАСИДА

лар тенгҳуқуқи таъминланиши, аҳоли ўртасида тарғибот-ташвиқот ишлари олиб борилиши бунинг яққол далилидир. Албатта, ҳар бир сиёсий жараёнда кучлар қарама-қаршилиги вужудга келади, бироқ бу борада кейинроқ тўхталсак.

Айни дафда Афғонистон президентлигига 18 киши ўз номзодларини қўйган. Улар орасида муваққат ҳукумат раҳбари Хамид Карзай, Шимолий Иттифоқ вакиллари генерал Абдурашид Дўстум, муваққат ҳукуматда ички ишлар ҳамда маориф вазирини лавозимда ишлаган Юнус Қонуний, Исмоил Хон ва ҳозирда мамлакатда катта обрўга эга бўлган «Жамият-и-ислом» партияси раҳбари, мамлакатнинг собиқ президенти Бурхониддин Раббонийларни учратиш мумкин. Қатор сиёсатчиларнинг фикрича, юқорида номлари қайд этилган номзодлар кўпроқ имкониятларга эга даявогарлардан саналадилар.

Сайловларнинг биринчи тури 9 октябрда ўтказилади, агарда номзодлардан бирортаси ҳам 51 фоиз овоз ололмаса, сайловларнинг иккинчи тури белгиланади. Мазкур сайловлар қонун доирасида ўтмишини таъминлаш учун мамлакатда 16 мин-

гта маҳаллий ва 227 та халқаро кузатувчилар фаолият кўрсатадилар. Афғонистон бўйлаб 25 минг сайлов участкалари ва 5 мингта овоз ҳисоблаш пунктлари очилган бўлиб, ҳозирда уларнинг барчасига сайлов ўтказиш учун зарур бўлган бакиналар, сайлов қўтилар ва бошқа зарур анжомлар келтирилган. Сайлов участкаларида хавфсизликни маҳаллий полиция вакиллари, участкалар атрофида афғон армияси таъминлайди. Халқаро хавфсизлик кучлари ҳамда америка-британия иттифоқи ҳарбийлари эса ташқи халқа хавфсизлигини таъминлайдилар. Шунингдек, сайлов бюллетенларини транспортда жўнатиш йўллари ишлаб чиқилиб, унинг хавфсизлиги ҳам маҳаллий полиция вакиллари томонидан таъминланади. Айтиш жоизки, ҳозирда Афғонистонда америка-британия иттифоқчиларининг «Метин озодлик» операциясида иштирок этган ҳарбийлари ҳамда НАТОнинг «хавфсизликка-ҳамкорлик» шиори остида фаолият юритадиган 7300 кишидан иборат халқаро ҳарбий контингенти мавжуддир. Бирок, айрим сиёсатчиларнинг фикрича, сайловлар тинч ўтказилишини тўлиқ таъ-

минлаш учун НАТОнинг Афғонистондаги ҳарбийлар сони 10 минг кишидан кам бўлмаслиги лозим. «Толибон» ҳаракати парчаланганидан сўнг мамлакатда қўлиб кетган кичик террористик гуруҳлар томонидан турли тартибсизликлар, террористик ҳаракатлар амалга оширилмоқда. Шу кунларда бундай хуружлар сони яна кўпайиб қолди. Ушбу ҳаракатлар афғон миллий армияси ҳамда юқорида қайд этилган халқаро ҳарбий кучлар томонидан бартараф этилмоқда.

Жаҳон афкор оммаси Афғонистонда бўлиб ўтажак президентлик сайловлари тинч ва қонуний ўтказилишига ўз ҳиссасини қўшмоқда. Жумладан, жорий йилнинг апрел ойида Германия пойтахти Берлинда Афғонистон масаласи бўйича ўтказилган саммитда ҳам бу масалага алоҳида урғу берилган. Германия ҳукумати сайловларни демократик тарзда ўтказиш учун 5 миллион евро маблағ ажратган. Шунингдек, яқинда Канададан 3,7 миллион доллар, Финляндия ҳукуматидан 1,2 миллион ва Норвегиядан 800 минг доллар миқдорида ёрдам пули сайлов бюджетига келиб тушди. Жами сайлов-

ларнинг ўтказилишига жаҳоннинг турли давлатларидан 27 миллион доллар миқдорида ёрдам пули ажратилган.

Маҳаллий сайлов маркази вакилларининг хабар беришича, Афғонистонда ҳеч қачон аҳолининг сиёсий қизиқиши бу даражада юқори бўлмаган. Маълумотларга қўра, 28 миллион аҳолига эга Афғонистонда 10,5 миллион киши сайловларда иштирок этиш учун рўйхатдан ўтган ва бу сон кўп сайин ортиб бормоқда. Таъкидлаш кераки, рўйхатдан ўтган сайловчиларнинг 41 фоизини аёллар ташкил этади. Сир эмаски, «Толибонлар» ҳукмронлиги даврида аёллар ўқиш, ишлаш ва шунга ўхшаш қатор ҳуқуқлардан

маҳрум этилган эдилар. Яқинда қабул қилинган конституция уларнинг эр-каклар билан тенгҳуқуқчилигини таъминлади. Бу ўз навбатида толибонлар зўравонлигидан қарчаган афғон аёллари учун мамлакатда демократик принциплар қарор топаётганлигидан далолатдир. Айтиш жоизки, сайлов бюллетенлари чет мамлакатларда яшаётган афғонларга ҳам тарқатилган. Покистонда, Эронда ва бошқа хориж давлатларида яшаб келаётган афғонлар ҳам мамлакат сиёсий тадбирига бефарқ эмасликларини билдиригилар.

Халқаро ҳамжамиятнинг Афғонистон муваққат ҳукуматиға қўйган талабларида 9 октябр сайловларнинг ўтказилиши режалаштирилган сўнгги санадир. Умуман олганда, бўлиб ўтажак президентлик сайловлари 2005 йилнинг апрелида ўтказилган мамлакат парламент сайловларига ҳам ўз таъсирини кўрсатиши мумкин. Шу йўл билан узок йиллар давомида уруш ва жаҳолат ҳукм сурган юртда тинчлик ва осийиштакли ўрнатилишига катта бир қадам ташланади.

Дилмурод ЭШМУРОДОВ,
шарҳловчи

TARIXGA NAZAR

«Эр киши ер сотмайди, ер сотган эр бўлмайди», деган эди Ойбекнинг «Кутлуг кон» романида Мирзакаримбой жияни, Йулчиға. Бунга қарангки, тарихда илжисизликдан нафақат камбағал фақирлар, балки бадавлат ҳокими хонлар ҳам ер сотишга мажбур бўлган эканлар.

Ҳозирда ҳушманзара жой ҳукмдор дидига ўрнашиб қилиб, шу ерга сарой ёки дала ҳовли солиш истаги тугилса ёки қалъа девори барпо этилаётган, девор тикланаётган ерда бирор эски иморат учраса, масжид ва минора қуриш учун лойиқ ер топишган маскан кимгадир тегишли бўлиб, аъло ҳазратларга фақат шу жойни лозим кўрса, хон мулк эгаси билан келишган ҳолда ерни сотиб олган ҳолатлар тарихда кўп рўй берган. Бундай ҳолатда ер эгаси хоннинг пули кўп дег оғизга сиққан баҳони айтиб, савдолашмаган. У ҳукмдордан кўрққанидан эмас, балки инсоф юзасидан, маскур ердан қанча ҳосил олаётганидан келиб чиқиб, баҳони айтган. Табиийки, лафзга ишонган ҳукмдор пулни бериб, ўша ерга обида барпо эттирган.

ОЧОФАТ КНЯЗ

Аммо 1873 йилда Хива хонлиги Россиянинг мустамалаккасига айланганлиги боис, ҳатто хонлар ҳам рус амалдорлари олдида итоаткор бўлиб қоладилар. Хонлиқда етиштирилган хом-ашё тўғридан-тўғри Россияга ташиб кетиларди. 1907 йилда Туркистон генерал-губернаторлиги Амударё бўлими бошлигининг ахборотида қайд этилишича, 1906-07 ҳўжалик йилида Хива хонлигидан 106 минг пуд мол териси, 17 минг пуд юнг ва 130 минг беда уруғи Россияга олиб кетилди. Мустамалакчилар бу билан қаноатланмай, хонлик ҳудудидagi турли ерларни сотиб олишга киришади. Хусусан 1913 йилнинг апрелида Янгйурган почта-телеграф идораси бошлиғи П.Подобед тўлиқ мулк эгаси бўлиш ҳуқуқи билан Янгйурган беклигидан 45 таноб ер майдонини сотиб олади. Шунингдек, инженер-технолог Рудинский 1913 йилнинг октябрида мулк қилиб ўзига ўтказиш учун Кўнаурган билан Оқтепа оралиғидаги Гандумқалъа овулидан 10-15 десятина (бир гек-

тарга яқин ер ўлчов бирлиги) ер майдонини олади.

Ер сотиб олиб бойиш бу ерларда пахта етиштиришни кўзлаган, нафси ҳақалак отганлардан яна бири княз К.Андроников эди. У Кўнаурган ҳокими Нурмуҳаммад Девон, Кўнгирот ҳокими Кутлугмуродбой, Урганч ҳокими Оллабергван Бек, Илоли ҳокими Бобо Девон билан музокара олиб бориб, кўплаб ер майдонларини сотиб олади. Табиийки, ҳокимлар ва ҳатто Ифандиёрхон ҳам Россия мустамалаккаси бўлгани учун княз ва бошқа дворянларнинг талабини бажаришга мажбур эди. Шу боис Ифандиёрхон ҳокимлар билан биргаликда ватани ва хонлик фойдасига «шумлик» ишлатишади. Улар ҳар бир ер қилиётган ер ўз эгасига тегишлилигини, агар бу ерлар сотилиш халқ галабн бошлашини айтдилар. Бу «шумлик» фойда бермай қолмайди. Халқ исён бошлагудек бўлса, мустамалакчилик барҳам топиши мумкинлигидан кўрққан князу дворянлар фақат ўзлашти-

рилмаган ерларини сотиб ола бошлашади.

Шу тахлит 1913 йилнинг 17 июнида княз Андроников меросхўрларига мерос қилиб қолдириш ҳуқуқи билан Хўжайли шаҳридан пастроқдан 25 минг таноб ер майдонини эгаллайди. Шунингдек, княз ўз ёнига шериклар топиб, ўша йилнинг декабрида ҳарбий муҳандис Путилов, полковник Ермолаев ва Рус-Осиё банкнинг Янгйургандаги бўлим бошқарувчиси И.Фрюлинглар билан Лавзан канали бўйидан 20 минг десятина ер майдонини мерос қилиб қолдириш ҳуқуқи билан 650 минг сўмга сотиб оладилар.

Туркистон генерал губернаторининг 1914 йил 13 мартдаги ахборотида қайд қилинишича, ер олишда княз Андрониковнинг нафси шу даражада ҳақалак отадики, у Лавзан бўйидан яна 20 минг десятина ер ва Кўнаурган беклигидан 300 минг таноб ер майдонини, Хива темирйўли қурилишини лойиҳалаштирувчи корхоналарни, Кўнаурган билан Оқтепа оралиғидаги ерлар-

дан 500 минг таноб ер майдонини ҳоким Нурмуҳаммад Девон орқали хондан сотиб олади.

Бу билан қаноатланмаган князнинг йил охирига бориб хондан ҳоким орқали яна 23 минг десятина ер сотиб олгани ҳақида Амударё бўлими бошлигининг Сирдарё вилоят ҳарбий губернаторига ёзган хатида баён этилади.

Княз Андрониковнинг ерга тўймаслигини кўрган яна бир княз П.Голицин ҳам 1914 йилда 40 минг таноб ерни 99 йил муддатга ижарага сотиб олади. Шунингдек, рус фуқаролари бўлган Петрос Бахтиянс ва Арсен Алвонянц каби дворянлар ҳам Қипчоқ беклигининг Илонкир деган жойидан 1054 таноб ер майдонини ижарага олишган.

Табиийки, княз Андроников ва бошқаларнинг ерлари ўзлаштирилмаган бўлиб, у ерларга биринчи навбатда сув олиб бориш зарур эди. Княз муҳандис Гржегеоржевский ва Мостицкиларга Хўжазли, Кўнаурган ва Оқтепа ҳудудларидаги сотиб олинган ерларга сув чиқариш йўллариини излашни топширади. У бундан ташқари яна чиқим қилиб, бу ерларга нефть ёрдамида ишлайдиган сув насослари ўрнатишга ҳам мажбур бўлади.

Гарчи княз Андроников ва бошқалар 1915 йилдан сотиб олган ерларига ишлов беришга ҳаракат қилсалар-да, Жунайдахон бошлиқ исёнкорларнинг йил охирида мустамалакчиларга қарши кўтарган галабани боис, нафси ҳақалак отганлар сотиб олинган ерларни ташлаб, жон қайғусида Россияга қочишга мажбур бўладилар. Бойиш орзусида ҳокимлардан ер сотиб олган княз кўзига пулларю-ю қурдирган насослари эмас, жонқадрли бўлиб қўинади.

Умид БЕКУМХАММАД,
тарихчи-тадқиқотчи

ОНОЛАР
ЕМИШКИ...

Ҳар кимки биров билан дўст тутинса ёки дўстлик даъвосини қилса, ўзига раво кўрмаганини дўстига ҳам раво кўрмаслиги керак.

Душман фирибин ема ва маддоҳ хушоматин чин дема, чунки унинг гарази ўз мақсадига етмоқдир. Унинг мақсади сендан кичкина инғом олмақдир...

Ваҳшати хабарин чин деб дўста етказма ва биронинг айби кўришиб қалса юзига солма...

Тез қўлга кирган узоққа чўшмас, мақтаган билан баҳоси ортмас...

Оз демоқ ҳикматга боис, аз емоқ соғлиққа сабаб. Оғизга келганин демоқ подон иши ва олдида келганин емоқ ҳайвон иши...

Тавҳар балчиққа тушгани билан қиймати қамаймас ва ўз баҳоси йўқолмас. Эшак-муноқни тоғжа таққан билан фуруза ўрнини босмас ва ҳеч ким унинг баҳоси қамлигини унутмас...

Алишер НАВОЙИ

MUSHONADA

Ғийбат — ўқилишдан оддий сўз, маъноси эса...

Аммо биргина шу сўз оқибатида инсонлар ўртасидан меҳр-оқибат кўтарилишини, баъзан эса ҳатто тақдирлар ҳал бўлишини ўйлаб кўрамизми? Ғийбат

туфайли минглаб оилаларнинг ширин турмуши бузилди,

кадру қиймат, ҳурмату обрў, гоҳида умрга ҳам завола етиши мумкин.

Жамиятда содир бўлаётган айрим жиноятлар айнан ғийбат туфайли келиб чиқаётгани сир эмас.

ҒИЙБАТ —
МЕҲР ЗАВОЛИ

Мушоҳада этиб кўрсак: ғийбат — қаерда ва кимлар томонидан «ихтиро» қилинган? Бугунги кунда ғийбат, чакимчилик, фисқад каби ишлатларнинг авж олиб кетаяётганини кузатиш қийин эмас. Ғийбат — асосан ютуқни кўрмаслик, ҳасад қилиш ва бекорчиликдан пайдо бўлади. Камина ғийбатни тез тарқаладиган юқумли касаллик вирусига ўхшатаман.

Энг жирканч иллатлардан бўлиши ғийбат арзимаган икки-чирк гаплардан бошланар экан. Ўз мушоҳадамдан келиб чиқиб, ғийбатни турларга ажратиб чиқдим. Эътибор беринг-а. Агар биргина одам ҳақида ғийбат қилинса: «Фалончи кўчиб келганига бир йил бўлмаддан, тез фурсатда машинали бўлибди, қаердан шунча пул топар экан-а?», дейилмади. Оилалар ҳақидаги ғийбат-эътибор берсак-чи: «Анави 2-қаватдаги фалончининг эрини бошқа бир аёл билан бозорда кўрдим» ёки «Иккинчи подъезддаги фалончи келин кунда қайнониси билан жанжал қилади-я». Жамоатчилик орасидаги ғийбат эса: «Фалончининг разряди, иш стажы меникидан кам бўлса-да, мендан кўпроқ маош олибди» ёки шунга ўхшаш ҳасадли ғийбатларни мисол тарихида келтириш мумкин. Маънавиятсиз, ахлоқан тубан ва бекорчи одамларига ғийбат қилади, аксинча, соғлом фикр юритувчилар бу иллатга қаллимайд. Барча ғийбатларнинг маъноси ва мазмуни турлича, аммо ҳар қандай ғийбат инсон ҳаётига катта зарар келтириши аниқ.

Ғийбатлар назаримда уш жихати билан бир хил бўлиб: биринчидан, ҳар қандай ғийбат лисон, яъни тил орқали юзага келади; иккинчидан, бир инсондан бир неча кишига тарқалади; учинчидан ва энг хавфлиси эзгулик мақсадида эмас, балки ёвузлиқни кўзлаб тарқатилар экан.

Бугунги кунда телевидение орқали мунтазам кўрсатилаётган «Гап чиқди», «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи» каби кўрсатувлардаги ахсарият мавзуларда ғийбат, унинг оқибати акс эттирилмоқда ҳамда шу йўл билан бу жирканч иллатдан узокроқ юриш зарурлиги таъкидланмоқда.

Тарих саҳифаларига назар ташласак, ҳатто узок ўтмишда бўлиб ўтган кўплаб жангларга ғийбатлар сабаб бўлганлигининг гувоҳи бўлаемиз. Масалан, «Аппомат» достони, «Бобурнома» каби асарларда ёзилганидек турли мамлакатлар ўртасидаги низо ва қонли урушларга турли фисқадлар сабаб бўлган экан. Бу иллат қадим-қадимдан, халқ мақоллари, ҳадиси муқаддас Кўрьони Каримда ҳам қаттиқ қораланган.

Инсоннинг шаъни, кадр-қиммати, қолаверса, умрга завола бўлаётган бу иллатга қарши қандай курашмоқ мумкин? Балки ғийбатчи, чакимчи, турли фисқадларни тарқатувчиларни жавобгарликка тортиш керакдир. Ғиёҳқандлик, порохўрлик каби жиноятчиликлар қатори ғийбатчилик иллатини жиноятлар сирасига киритиб, қонуний жавобгарлик белгилаб қўйилса мақсадга мувофиқ бўлармики?

Мушоҳада сўнгиди Рўдакийнинг шеърий парчасини келтириб ўтмоқчиман:

Ўз нафсини мағлуб қилолган марддир,
Ғийбатдан узоқ-узоқ кетолган марддир,
Номард тепиб ўтар йўқилганларини
Оғиз кишилар қўлин тутолган марддир.

Гули ХОЖИБОЕВА,
«Нигуқ» муҳбири

TO'YXAT O'RNIDA

Прокуратура муқаддас даргоҳ. Бундай даргоҳда меҳнат қилаётган ҳар қандай ходимдан чуқур масъулият, кучли билим, куч-ирода ҳамда фидойилик талаб қилинади.

ҲУРМАТГА
ЛОЙИҚ ИНСОН

Меҳнат фаолиятининг қарийб ўттиз олти йилини прокуратура соҳасига бағишлаган Надежда Григорьевна Маслованинг ана шундай фазилатлари ҳақида ҳамкасблари тўқилганиб гапирмоқда. Қамтарин, олижаноб инсон, ўз касбияга эътиқодли, тажрибали прокурор каби таърифларни ҳам қўймас, мулобага қилмаган бўламиз. Н.Маслова айни пайтда Республика Бош прокуратурасининг халқаро-ҳуқуқий бўлими катта прокурори лавозимидида ўз меҳнат фаолиятини сидқидилдан давом эттирмоқда.

Таваллуд айёми муносабати билан Надежда Григорьевнанинг қуюғи анвояй гулларга тўлди. Кўндан-кўп билдирилган самимий тилаклардан муҳтарам прокурор аёл қалби ҳаяжонга чулғанди. Республика Бош прокурорининг юбилейга йўллаган табриғида шундай сўзлар битилган: «Ҳурматли Надежда Григорьевна! Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси жамоаси Сизни юбилейингиз билан самимий муборакбод этади. Сиз прокуратура органларида турли масъул лавозимлардаги ўз фаолиятингиз давомида қонун устуворлигини таъминлаш, қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқларини ва эркинликларини ҳимоялаш, прокуратуранинг ёш ҳодимларига мураббийлик қилиш ишларига ўзингизнинг салмоқли ҳиссангизни қўшдингиз. Сизнинг давлат ва жамият олдидаги хизматларингиз муносиб баҳоланиб, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони билан давлатимизнинг юксак мукофоти — «Дўстлик» ордени билан тақдирлангансиз. Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг йўлуғи билан Сизга «Ўзбекистон Республикаси прокуратурасининг фахрий ҳодими» унвони берилган...» Дарҳақиқат, бу Н.Маслованинг хизматлари давлатимиз томонидан эътифोर этилганлигининг ифодасидир.

Ҳурматли Надежда Григорьевна! Сизни нафақат прокуратурада, балки жамоатчилик ўртасида орбў-эътибор қозongan ажойиб инсон сифатида юбилейингиз муносабати билан чин юракдан қўтлаб, оилавий бахт, мустаҳкам соғлиқ тилаб қоламиз.

Ҳамкасбларингиз

HUQUQ

yuridik gazeta

Ta'sischi:

O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:

Abdulloq ABDURAZZOQOV

Tahrir hay'ati:

Bahridin VALIYEV, Azimjon ERGASHEV,
Jahongir SHAROFBOYEV (Bosh muharrir
o'zinasori vazifasini bajaruvchi), Ga'forjon
ALIMOV (mas'ul kotib vazifasini bajaruvchi),
Lola SHOMURODOVA, Hasan INOYATOV,
Muxtor SHODMONOV

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, akademik
Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66.

Telefon: 133-82-34,
133-64-72.

E-mail: Info@huquq.uz.
Faks: 133-64-85, 133-10-53.

Gazetaning ro'yxatdan o'tish tartibi: N 023. Nashr ko'rsatkichi — 231, 232

Tahririyatga kelgan qo'yozma va
suratlar egalari qaytarilmaydi.
Mualliflarning fikrlari tahririyat
fikridan farqlanishi mumkin.
Nashridan ko'chirib bosilganda
«HUQUQ»dan olinganligi ko'rsatila-
tishi shart. Tijorat ahamiyatiga
mo'lik materiallar ** belgisi ostida
chop etiladi.

Buyurtma № — 1166. 10890 nusxada chop etildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida teriladi va
sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.
Nashr uchun muallif: B.ESHMURODOV
Nashr uchun muallif: A.MUSTAFOYEV

Gazeta «Sharq» NMK bosmaxonasida ofset
usulida chop etildi. Korxona manzili: Toshkent
shahar, Buyuk Turon ko'chasi, 41.

Gazeta
haftaning
chorshanba
kunlari
chiqadi.

Sotuvda
erkin narxda

Bosmaxonaga topshirilish vaqt: 20.00. Topshirildi: 17.30. 12345 78